Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2014

Herr Aage Gysler
Nils Juelsgt. 98 I
O s l o

Hva innebærer statsminister Gerhardsens besøk i USA og Kong Håkons forestående i England

8. MAI

Nr. 19 Fredag 25. mai 1951 5. årg.

Løssalgspris 25 øre.

Så vi ikke rett?

«Vi kan vel si, at aldri har menneskeheten hatt en sjanse som i 1919 til å få rettet på alt som var galt i verden og lagt grunnlaget for en fredelig og lykkelig utvikling for Europas folk. Seierherrene, som selv hadde proklamert de store idealer, hadde den ubegrensede makt til å omskape verden etter disse idealer. Men anledningen ble ikke brukt — og det har verden måttet lide for og lider for den dag i dag.»
(Victor Mogens, 1943).

Ja, det er ingen som helst grunn til å nekte for at de seirende vestmakter i 1919 misbrukte øyeblikkets store muligheter og laget, som general Smuts dengang sa, «en pinn til Europas likkiste». Og de som i 1919 hadde hatt tenke-evne nok til selvstendig å bedømme situasjonen, hadde såvisst særdeles liten oppfordring til å slutte opp i gravfølget, da de samme makter i 1939 fant tiden inne til å stable kisten på vognplanet.

At mindre tenkende landsmenn i sjåvinistisk ekstase og selvforglemmelse fant å burde slutte opp i «Europas gravfølge», får bli deres egen sak. Vi som hadde dumhetene fra de ledende vestmakter i 1919 i friskt minne, fant ingen grunn til det. Sporene skremte.

Det som skjedde, viste at vi handlet rett.

Etter sin «seir» i 1945 har de vest-allierte makter kopiert sine dumheter fra 1919. Og ikke bare det. De har i en vesentlig grad forstørret dem.

Vil noe liknende som skjedde på Island gjenta seg andre steder

Privat til «8. Mai» fra London.

I DE SISTE DAGER har man i den britiske presse med forbausende åpenhet diskutert strategiske problemer. — Avisen Economist har således betegnet DANMARK som Sovjet-Samveldets nøkkel til Nordsjøen og Norge. Avisen mener at russerne — i tilfelle av en konflikt — vil forsøke å landsette tropper i Danmark luftveien, besette flyplassene og havnene og sikre seg herredømmet over Øresund.

> Er Norge et av A-paktforsvarets utsatte punkter? Stortingets president er tross alt meget rolig.

De amerikanske sikringstroppers overraskende ankomst

til Island er ikke blitt kommentert av britiske aviser, som der har fulgt en politikk som likner den norske presses. På offisielt britisk hold har man imidlertid latt falle uttalelser som kan tolkes som tegn på at den vestlige verden nå målbevist utbygger sitt lenge forsømte forsvar mot kommunismen. Det uttales nemlig i en offisiell kommentar i London at «oppbyggingen av Atlanterhavspaktforsvaret foregår ettei en opptrukken plan. At noen særlig utsatte punkter innenfor dette forsvarsområde forsterkes etter en plan som kan være gammel når den settes i verk, betyr ikke at de ansees for å være utsatt for spesiell fare», heter det i denne kommentar.

En hel serie med spekulasjoner angående de mulige «særlig utsatte punkter» har fulgt i denne offisielle kommentars kjølvann. Man har forsøkt å gjette hvilke «punkter» det kan dreie seg om. . . . .

Man har også registrert den danske konges besøk i London den norske statsministers reise til USA og den norske konges forestående besøk i England.

Vi forbeholder oss fritt slag

Humbugen og korrupsjonen skal avsløres

Under den meget omtalte Hustadsak i Sarpsborg var justisministeren vitne. Han sa ifl. Morgenpostens referat bl. a.: «Jeg er klar over at pressen må ha vid adgang til å øve kritikk og at man i forbindelse med rettsoppgjøret måtte strekke grensen for ytringsfriheten meget langt. Redaktørene måtte få si om rettsoppgjøret hva de ville og være så uenig de ønsket, men jeg synes at man må trekke grensen, når den personlige hederlighet blir trukket i tvil».

Deri er vi enig og har for vårt vedkommende heller ikke overskredet denne grense, når hederligheten har vært tilstede, men vi forbeholder oss fritt slag, når det er nødvendig å avsløre humbugen og den korrupsjon som vitterlig har funnet sted. Det er ubehagelig jobb — utakknemlig også i mange henseender, men ikke desto mindre nødvendig som inledning til den omfattende revisjon av hele rettsoppgjøret som er vårt første mål.

HENRIK IBSEN SKREV —
Til Magdalene Thorsen.
Rom, 3. desember 1865.
«Min lille gutt skal med min gode vilje aldrig komme til at tilhøre et folk hvis oppgove er at blive Englindere istedenfor mennesker»
«Breve fra Henrik Ibsen», utgitt av Halvdan Koht og Julius Elias, side 104 (1904).

Svenske firmaer leverer krigsmateriell til kommunisthæren i China

Berlin er et elerado for svartebørshaier, svindlere og smuglere

Privat til «8. Mai» fra Bonn. . .

TELEGRAMMER FRA DEN KOREANSKE KRIGSSKUEPLASS meddeler at FN-troppene blant det materiell de har tatt som bytte fra kommunistene også har funnet forskjellig utstyr som stammer fra Vest-Tyskland. Denne omstendighet har påny henledet de alliertes oppmerksomhet på handelen mellom Vest-Tyskland og Øst-Tyskland. En spesiel amerikansk undersøkelseskommisjon ventes til Vest-Tyskland i den nærmeste fremtid.

I Vest-Tyskland har man forbud mot eksport av en lang rekke varer, bl. a. stål og visse helfabrikata av stål, østover, men allikevel kommer ganske betydelige mengder av slike varer til Øst-Tyskland.

Det viser seg at dette skjer på den måte at varene kjøpes opp av såkalte «nøytrale», f. eks. sveitsiske og svenske firmaer i Vest-Tyskland hvor etter de reeksporteres fra vedkommende land til Øst-Tyskland. Under disse omstendigheter ser store kretser av næringslivet i Vest-Tyskland med en viss skepsis på forbudet mot direkte eksport av slike varer til Øst-Tyskland. Forretninger som gjøres av svensker og sveitsere kan ikke gjøres av tyskere. Det later til at de «nøytrale» ikke har noen som helst betenkeligheter eller hemninger når det gjelder slike forretninger.

Det viser seg på den annen side at det fra Øst-Tyskland illegalt tilbys varer i Vest-Tyskland, bl. a. strømper. Strømpeindustrien i Sachsen har solgt sine varer til Sverige, hvoretter svenskene har reeksportert strømpene videre til Vest-Tyskland. Utlandet tar her en mellommannsfortjeneste som også i dette tilfelle må betales av Vest-Tyskland.

For sine stålkjøp i Vest-Tyskland trenger den tyske østsone vest-mark. Man bruker alle midler for å få tak i den ettertraktede vesttyske valuta. Det smugles kaffe, falske amerikanske sigaretter og brennevin vestover. Kaffesmuglingen er særlig i skuddet. da kaffe i Vest-Tyskland er belastet med skatt og toll på i alt 12 DM pr. kilo.

BERLIN spiller selvsagt en ganske spesiell rolle i den illegale handel mellom Vest-Tyskland og Øst-Tyskland. Det er vanskelig å stenge sonegrensen hermetisk og det lar seg ikke gjøre å stanse kaffesmuglingen fra øst til vest og stålsmuglingen fra vest til øst. Berlin har utviklet seg til et eldorado for svartebørshaier, svindlere og smuglere.

Provinspolitikeren Truman

Mannen som laget Østens München

«Eg har aldri svike mitt fedreland!»

De unge, rettighetstapene og verneplikten

VI HAR FÅTT ANLEDNING til å gjengi en korrespondanse mellom en ung NS-mann og politimesteren i vedkommende distrikt. Den unge mann skriver :

Til politimesteren i .....

Har motteke eit skriv frå Dykk med bod om at eg hadde fått att dei borgarlege rettane i samsvar med lov nr. 25 av 28. juli 1949. Eg sender her med denne «store gåva» attende til Dykk og gjer med det same merksam på at eg held fast på dei 10 års «rettighetstap» som statsmaktene har gjeve meg, inntil eg har fått full og heil oppreising for landssvikstemplet, arrestasjon og fengsling.

Eg bed Dykk samstundes om å gjera dei rette styremakter merksame på det same N. N.

På dette brevet fikk han følgende svar fra politimesteren:

god røynsle for korleis lov og rett vart hevda. På fangelæger vart eg sett for forhørsrett. Eg var då berre 18 år gamal og bad om å få møta med verje, men det vart nekta. Andre gongen, då fengslinga vart gjort lengre, vart eg ikkje framstelt i det heile. Jfr. skriv fra lagmannsretten. — Var dette gjort etter norsk lov og rett, herr politimester?

De spør om eg ynskier saka teken opp på nytt lag. Til det seier eg eit kraftig ja. Årsaka er: Eg har aldri svike mitt fedreland!

Når De spør om ymse ting, vågar eg meg til å koma med nokre spørsmål til:

Dersom De meiner at eg har gjort landssvik, kvifor skal De då kalla meg inn til militærtjeneste? Står det så kleint til med styremaktene i Noreg i dag at dei lyt ha landssvikarar til å verja folk og land? Enn alle fridomskjemparane frå 1945 då? Når dei makta å knekkja dei djevelske grusame nazistene, som det stod i blada, så må de vel vinna over dei humane bolsjevikane og?

Eg gjer Dykk difor no på nytt merksam på at eg held fast «rettighetstapa» heilt til eg har fått heil og full oppreising med erstatning for landssvikstemplet, arrestasjonen og fengslinga.

Eg bed Dykk på nytt lag gjera dei naudsynlege styremakter merksame på det same.

— Fortsettes side 3 —

1919. Og ikke bare det. De har i en vesentlig grad forstørret dem.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2014

Nok engang hadde de muligheter. Og enda engang har de misbrukt dem. Denne gangen har de klart å tenne — ikke bare Europa — men en hel verden i brann. Aldri noensinne har det rådd større nasjonal og internasjonal uenighet i verden enn akkurat nå. Seks års «demokratisk» diplomatvirksomhet har avslørt en intern uenighet og uformuenhet blant de «seirende» som har brakt oss kloss opp i den tredje verdenskrig, den som etter alle kyndiges utsagn vil slette ut vestens så kalte kultur.

Gravfølget har nådd innenfor kirkegårdsporten. Og graven er gravd ferdig og venter.

Lykkelig er den som med rolig samvittighet kan si til seg selv og andre at: d e t t e h a r j e g i n g e n t i n g m e d å g j ø r e!

Det er resultatene som teller.

En stakket flukt fra virkeligheten skapte man seg her hjemme ved med liv og sjel å sette i scene et makabert «rettsoppgjør». De som har vært dette «oppgjørets» ofre har greid seg igjennom med rak og ubøyd rygg. De visste og vet at de handlet rett.

Etter all menneskelig beregning kommer det om ikke lenge til et oppgjør for dem som dømte. Montro hvordan de kommer til å greie seg? Det er å frykte at det blir en vesentlig forskjell.

For d e hadde nemlig i k k e rett! Det gir dagens politiske bilde det beste bevis for.

I dag må dumhetene betales.

I en flammende artikkel i «Vecko Journalen» skriver Tore Ericsson bl. a.:

I Stalins Kreml der danser de . . Har noen lyst å fortsette? Med beskrivelsen av jubelen i Maos røde slott og fyrverkeriet som brennes av kvellen den 11. april fra Pekings alle hustak ved underrettelsen om at verdensbolsjevismens farligste og mest standhaftige fiende general Douglas MacArthur på en skjendig måte er jaget bort fra den frie verdens siste bastion i Det fjerne Østen. Ikke av ville mongolhorder men av en prestigekjær provinspolitikker, som en dåraktig valgintrige og skjebnens nykke nå engang har plasert i Det hvite Hus. . . . . .

. .Det mangler ikke stoff til visen — det går an å legge til et lite interiør fra House of Commons bar, hvor tause gratulasjonsskåler, stille smil og megetsigende øyekast veksles. Hvilken seir for all verdens bolsjeviker, kryptokommunister og dupurte eller medvitende medløpere. . . . . .

Det har jo siden atskillig tid tilbake stått klart at Harry Trumans både politiske og personlige kurve har vært sterkt dalende. Hans irritasjon, ubeherskede uttalelser og egensindige vegren mot å se en ubehagelighet i øynene og erkjenne begåtte misgrep har ikke kunnet unngå å sette sitt preg på den politiske situasjon i USA og dermed også på hele verdens» . . . .

Eg bed Dykk samstundes om å gjera dei rette styremakter merksame på det same N. N.

På dette brevet fikk han følgende svar fra politimesteren:

«Det står Dem selvsagt fritt ikke å gjøre bruk av Deres stemmerett før 10-årsfristen er ute, eventuelt og så utover fristen om De måtte ønske. Ingen vil sikkert ha noe å bemerke hertil. Ved at nektelsen av retten til å tjenestegjøre i rikets krigsmakt er opphevet fra 9. mai 1950, er De imidlertid heretter pliktig til militærtjeneste på like fot med enhver annen norsk borger. Her er det nemlig ikke bare tale om en rett, men også om plikt.

Ved Deres brev har De erkjent mottakelsen av meddelelsen om at rettighetstapet er opphevet, hvilket er tilstrekkelig.

Hvis Deres brev er så å forstå at De ønsker Deres sak gjenopptatt, må De hertil innsende en nærmere begrunnet søknad og anføre de nye bevisligheter i saken som De sitter inne med og som De mener kan føre til en annen avgjørelse av saken. Da ved takelsen av forelegget har samme rettskraft som en endelig dom, må forelegget i tilfelle oppheves av Høyesterett.

De må samtidig opplyse grunnen til at De selv i sin tid vedtok hos sorenskriveren forelegget mot Dem for overtredelse av landssvikanordningen»

På dette svarte han følgende:

Til politimesteren i .....

Eg sender hermed på nytt lag attende Dykkar skriv og gjer Dykk merksam på at eg held fast på det eg skreiv til Dykk.

De spør kvifor eg i si tid godtok eit førelegg. Jau, herr politimester, kva anna skulle ein gjera? Kva mon var det i å anka ei sak inn for domstolane av 1946? Eg hadde alt då ei mal til.

Dersom De meiner at eg har gjort landssvik, kvifor skal De då kalla meg inn til militærtjeneste? Står det på det same.

— Fortsettes side 3 —

Får Italia høve til opprustning?

Sovjet-russisk opprustning av Øst-Tyskland

Militærallianse mellom Japan og USA?

Privat til «8. Mai» fra Washington.

ETTER HVA «8. MAI»s KORRESPONDENT ERFARER på vel underret hold i Washington, har Italia gjennom sine diplomatiske representanter i Paris, London og Washington anmodet om at de gjeldende bestemmelser i fredstraktaten om begrensning av Italias rustninger blir opphevet snarest mulig.

Man vet ikke om Italia også har forelagt saken i Moskva, men i Washington sier man at det er rimelig at disse begrensede bestemmelser blir opphevet, all den stund det nå er meningen å slutte fredstraktat med Japan og all den stund det er meningen at Vest-Tyskland skal trekkes inn i det vesteuropeiske forsvars-samarbeide. Videre fremheves at Sovjet-Samveldet jo allerede har tillatt Øst-Tyskland å oppruste. Henvisningen til Japan tolkes som et tegn på at Japan vil bli gitt temmelig frie hender når det gjelder forsvaret og det antas at dette vil skje på basis av en slags militærallianse mellom Japan og USA. ....

Opposisjon mot makthaverne i Sovjet

Ny utrenskning blandt embetsmenn

At det er en viss opposisjon tilstede i Sovjetparadiset fremgår av en melding om at 55 embedsmenn i sovjetrepublikken Moldau er dømt til å tilbringe fra 5 til 25 år i arbeidsleir. Det sies at disse embetsmenn har gjort kriminell bruk av de arbeidsstyrker som var i deres tjeneste og utnyttet dem til egen fordel. Embetsmennene var ansatt ved kanaliseringsanleggene i Kisieenev og de skulle ha tjent grovt på arbeiderne.

Regjeringens skatteplyndring

Den skal hemme det private initiativ

Den elskelige opposisjon mot Det norske arbeiderpartis revolusjonære politikk setter snart englevinger på regjeringen og dens drabanter. Tidene er så vanskelige at det sandelig ikke er så greit å styre, og dette med den økede produksjon er et problem som ikke er så lett å løse.

Men den som kan litt om politikk og har en smule hukommelse ser nok litt annerledes på forholdene, og de vil også kunne finne en av de vesentlige årsaker til den stigende misere som vi er oppe i. La oss bare ta for oss hva regjeringens hovedorgan skrev på selveste lederplassen 17. 3. 1948:

«Selvfølgelig hemmer skattene det private initiativ. Det er nettopp det som er hensikten med dem — — Formålet med å holde høye skatter er ikke bare å skaffe dekning for statens utgifter, for en slik dekning kunne man oppnå på annen måte, gjennom lån og seddeltrykking. Nei, formålet er rett og slett å hemme den private tiltakslyst».

Er det så noe å undres over at folk går trett og brenner inne med sine planer og ideer, som ikke bare kunne skaffe valuta til landet, men som kunne gjøre livet lysere for alle. Statsministerens radiostemme er ikke nok til å få tempoet opp. Drivkraften er nå som før de muligheter som en innsats kan gi den enkelte. Så liketil er det, men nivelleringen har gjort alle like — og like betyr like dårlige, det vet enhver. Skal det være fremtiden for vår ungdom og våre barn?

sen hermetisk og det lar seg ikke gjøre å stanse kaffesmuglingen fra øst til vest og stålsmuglingen fra vest til øst. Berlin har utviklet seg til et eldorado for svartebørshaier, svindlere og smuglere.

Tysklands deling blir derfor mer og mer uholdbar. Men man er klar over at Tysklands samling bare kan skje med Vest-Tyskland som utgangspunkt. Her har man i dag ikke langt unnav 50 millioner tyskere, mens østsonen ikke har stort mer enn 15 millioner.

Slik foregå munnsvær

Vi har i de siste uker hatt alle tiders bokrealisasjon, som reklamen kaller den, og aldri før har en nedsettelse omfattet så mye bøker, sier den samme reklame, de er nemlig alle sammen utgitt i årene 1945—48, altså om man så må si i selveste jubelårene! Kikker man gjennom katalogen slår det en at en meget sterkt medvirkende årsak til realisasjonen må ha vært forlagenes ønske om å bli kvitt resten av den store mengde skvadronørlitteratur som så dagens lys etter befrielsen og som publikum øyensynlig ikke kan har vært fullt så lystne på som forlagene hadde trodd og håpet. Nu utbys den til spottpris!

For den usle pris av 50 øre kan man bli eier av den gloriøse biskops «folkedom», hvis man vil la ettertiden få et glimt av hvorledes den norske kirkes overhyrde praktiserte nestekjærligheten og overholdt budene i det Herrens år 1945. I rekken av bøker støter man også på en med titelen «Forbrytere og andre tyskere» Er det ikke som om man formelig kan f ø l e hvorledes forfatteren har krystet sin hjernesvamp til siste dråpe for å kunne finne en titel som for all fremtid kunne utslette et av verdens største kulturfolk? Mesterverket som før har kostet hele 12,80 er forlaget nu glad til for å få 1,50 kr. for! Og slik kunne man fortsette. Det er hartad utrolig hvorledes de store gutta slompes bort for en krone eller to. Og allikevel synes det — etter noen stikkprøver i forskjellige bokhandler — som om det utakknemlige publikum først og fremst spør etter den nedsatte skjønnlitteratur — —

Akk ja, sic transit —. Man kunne fristes til den meget frie oversettelse av det gamle ord: Slik forgår munnsvær.

Spøkefuglen.

Aftenposten tuter med de ulver som er ute

I sin iver for å tekkes de store gutta glemmer bladet både sin fortid og sin barnelærdom

Er også jøden Heinrich Heine kommet på index i Akersgt.?

ftenposten bringer i nr. 204 for 5 mai et nydelig fotografi av sprettende kastanjeknopper ledsaget av noen linjers tekst som begynner slik:

«Før de fleste av oss mistet lysten til å sitere tysk, hadde vi gjerne et vers på leben i dager som disse: «Im wunderschönen Monat Mai, als alle Knospen....»

At selveste Heinrich Heine er kommet på index i Akersgata, er besynderlig og egnet til å vekke oppmerksomhet, men ellers må man bare trekke på smilebåndet over bladets mimoseaktige aversjon mot tysk. Det har ikke a l l t i d vært sånn. Det er muligens taktløst å minne om det, men det var akkurat i m a i 1940 — et år som av visse grunner minnes av mange — at det samme blad sluttet kontrakt med okkupantene om trykning av Deutsche Zeitung in Norwegen og leie av lokaler m. v. til tyskerne, en kontrakt som etter hva restaurantfolk vet å berette ble selebrert med en bedre middag. Forat Aftenpostens personale skulle bli istand til å yte tyskerne den beste og mest knirkefrie servise, satte bladets ledelse i gang t y s k-k u r s e r for personalet — et for begynnere og et for viderekomne. Større var aversjonen ikke — d e n g a n g! Funksjonærene fikk forøvrig ingen grunn til å beklage seg over «leieboerne». Gasjene som allerede 15. april var skåret ned med 25 pst., ble etterhvert regulert oppover til den gamle høyde, hvortil kom tillegg og goder av forskjellig art. — Hva nå enn grunnen kan ha vært.

I denne forbindelse kom jeg også til å tenke på en pussig episode som etter hva ryktet vet å fortelle, skal ha vakt en viss munterhet i journalistkretser i Oslo. En av bladets med arbeidere var så uheldig — eller heldig vil vel mange si — å havne på Grini sammen med en rekke andre gisler. Det meget forbausende og ytterst enestående inntraff imidlertid, at han allerede etter et par ukers opphold derute ble frigitt! Til kollegeer opplyste han at det var lykkes ham å komme ut ved egen hjelp, idet han hadde påberopt seg og referert til sine imponerende tyske forbindelser fra tidligere. Skal man tro ryktet, må han så å si være b u k k e t til porten av de høye herrer, hvorav en til og med skal ha vært i den grad elskverdig at han utbrøt: «Sie sind ein prächtiger Kerl, Herr — — —.» Den tyske velvilje må sikkert ha klingeet liflig i hans øren, idet fengselsporten ble åpnet på vidt gap. Og med fangene skal ha brutt sine hjerner over miraklet ....

Ja, slik er det blitt meg fortalt. — Det er i grunnen ganske pussig — sett på bakgrunn av ovenstående sitat !

Den lattermilde.

Det går hardt for seg i kommunist-China

Det uavhengige kinesiske blad «Wah kiu yat pao» forteller fra det kommunistiske Kina, at over 370,000 «banditter» er drept, såret eller tatt til fange i Kwangsiprovinsen mellom januar og april i år. I Kwantungprovinsen skal over 100,000 «banditter» være tilintetgjort i samme tidsrom. Slik ser altså kommunismen ut i det folkerike Kina.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

8. MAI

Redaktør
Arvid B. Arntzen

Forretningsfører
Per Kvendbø

Postboks 41, Kristiansund N.
Abonnementspris kr. 16,00 pr. år
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Det store oppgjøret.

DEN OVERSIKT som Justisdepartementet har gitt i St.prp. nr. 1/51 om det politiske rettsoppgjør, er ikke uttømmende og gjør heller ikke krav på det, men det utdrag som vi har gitt annetsteds i «8. Mai», er nok til å gi et forskrekkende bilde av den dårskap som begynte sommeren 1945 og som på langt nær er slutt ennå.

92,896 kvinner og menn har vært under etterforskning for landssvik, 20,131 av dem er idømt fengselsstraff med hittil omlag 7½ mill. fangedager og de foreløbige tall for utgiftene til dette utgjør mere enn 150 mill. kroner. Samtidig har Erstatningsdirektoratet innkassert rundt 175 mill. kroner av de i alt ilagte/idømte bøter, inndragninger og erstatninger m. v. på 273,372,000 kroner.

Bare disse tall viser hvilket skred som har gått over landet, men ennå er ikke regnet med de tap i produksjon og arbeidsfortjeneste som er overgått landet, og alt det tiltak som er blitt hemmet eller tilintetgjort ved Erstatningsdirektorates brannskatning av de tidligere NS-medlemmer, og det i en tid da de fortvilte statsmyndigheter trygler om mere arbeide og større produksjon.

Dette forhold behandler selvsagt ikke Justisdepartementet i sitt budsjettforslag, men det unnlater ikke å fortsette sin partsprosedyre ved å si: «Summen av de økonomiske tap, som direkte er påført staten og de uttellinger den vil måtte foreta til dekning av skader og tap som landssvikerne er ansvarlig for, vil mange ganger overstige de beløp som disse ved dom eller forelegg vil bli pålagt å betale.» Ja, slik står det, og det var ingen i Stortinget som påtalte det, og ingen har noe å si om de «antagelig ca. 250 tusen arbeidere som frivillig gikk i fiendens tjeneste», for å sitere major Langeland. Nei da, de brakte A-partiet til makten, og dermed går jernteppet ned for deres vedkommende.

Moseid uttalte under trontaledebatten 20/1, 49, at «svært mange av vårt folk føler det slik at vårt samfunn i dag på grunn av rettsoppgjøret seiler med lik i lasten». Og denne følelse brer seg for hver dag tross maistemning og heiarop for regjeringen. Krig truer, økonomisk katastrofe for vårt land er på trappene, prinsipprytterne rider videre på sine haltende hester, og den nærmest udefinerbare frykt for dagen i morgen griper mere og mere om seg. Men det gjøres intet for å hente liket opp av lasten. Vi vet nok, at et utvalg arbeider med koordinering av det politiske rettsoppgjør, men tiden går og bitterheten vokser.

Det er bare e n vei ut av dette: et generaloppgjør og et forlik slik at vi igjen kan bli ett folk og et e n i g folk. Det er vakkert tenkt og godt ment, når enkelte stortingsmenn ber om at nåde skal gjelde for rett, men det løser ikke knuten. Den må hugges over og vi sier som dr. Gustav Smedal i hans bok «Patriotisme — Landssvik»: «Guds Kvern maler langsomt, men den maler sikkert. Det er slektenes erfaring, og den slår ikke feil. Forurettelser, skandaliseringer og overgrep kan vare en viss tid, men til slutt vil oppreisningens dag komme. Dagen kan trekkes ut av dem som har makten, det er så, men den kommer, og ingen kan stanse den.»

Noen refleksjoner omkring Brit Tveits «Vi vil ha hat, vil vi?»

Brit Tveit behandler i «8. Mai»s kro vikiske horder med hån og spott —

Erkjennelse contra tilgivelse

Av Ivar Frihaug — Osa

DET ER PRISVERDIG av dyrebeskyttelseseksperten, Anders Lange, ikke å uteglemme oss som har fått rasebetegnelsen NS fastheftet i ørene våre. Men han griper saken an i den gale ende, når han kaster seg over den spede og ensomme røsten i ørkenen, som bærer navnet «8. Mai». Fra d e n kant er ikke mere «erkjennelse» å oppdrive, enn det som ble fremtvunget foran «rettsskranken» med påstanden om at «Du måtte da forstå» osv. osv. i alle variasjoner. Erkjennelseskilden ble så grundig u t t a p p e t, at den er ganske tørrlagt.

Nei, herr Anders Lange ,det var i den hermetisk tillukkede b o r g e r p r e s s e De skulle banket på døra med Deres artikler. I den presse som fortfarende har en teft så fin, at den ikke tør åpne spalteplass for en liten artikkel om r o t t e g i f t, så sant den er skrevet med en gammel «nazi» penn. Altså ikke om «Rottenikkgiift», men om rottegift i aller bokstaveligste forstand. D e r er det rette arbeidsfelt for Dem, herr Lange.

Når menn som Lorentz Vogt og Johan Scharffenberg har banet seg vei til enkelte presseorganer med inn legg til vår fordel, så er det ene og alene i kraft av sine p e r s o n l i g h e t e r. Det er såvisst ikke av redaksjonell medynk med oss, de har fått spalteplass.

Erkjennelsen må komme fra dagens makthavere, hevder «8 .Mai». Javel, enig i det. Og denne erkjennelse må starte med at justisministeren — denne ætlingen etter Gunhild Blodøks — slipper fri til s i s t e m a n n dem som fremdeles sitter innesperret.

Men vi har også noen forhenværende «makthavere», som vi a l d r i kommer til å glemme før «oppgjørets dag» har funnet sted. For å forenkle hele affæren, skal vi være villige til å personifisere «erkjennelsen» til å omfatte 2 mann, Johan Nygårdsvold og Eivind Berggrav. Der har vi de egentlige k r u m t a p p e r, hvorom vår siste 6-årige skjebne har drei et seg.

Og så er vårt land i den heldige stilling, at det kan henvise til en tildragelse, som passelig kan tjene som presedens og gjøre det hele ganske høytidelig: —

I 1888 stod det frem i kordøren i sin kirke en landskjent prest i Stavanger og «erkjente» at «kjødets begjær» hadde tvunget ham til å ha noe for legemlig omgang med en del av sine strømpestrikkede Vaisenhus- og misjonskvinner. D e t var vel en erkjennelse! — I motsetning hertil blir det jo bare «blåbær» for de nevnte herrer.

Men det var dette med k o r d ø r e n. Det er jo der bispen hører hjemme. Og ved h a n s side bør jo ekstatsministeren føle seg noenlunde beroliget. La så være om det blir med litt skjelvende stemmer, så kommer de da igjennom første vers av salmen: «Herre, vi har handlet ille», hvoretter Nygaardsvold tar ordet og åpent erkjenner at det var av pure, rene, skjære personlig f e i g h e t, at han måtte skaffe seg 92,000 s y n d e bukker, før han atter våget seg til å se det norske folk i øynene.

Og bispen erkjenner at det var for å s k y g g e l e g g e sitt politiske virke i 1940, at han ga seg ut som Kri-

Etter denne «akt» skal de bli møtt på kirketrappen med et tilgivelsens håndslag.

*

Det begynner ellers å blåse noen merkelig «milde vinde» i bladets spalter nu. Davido, stakkar, kom riktig ille opp å kjøre. Som rimelig var. En f r o n t k j e m p e r har ikke lov til å bli h a r m. Nei, da. Det som Davido skulle gjort var selvfølgelig å søke audiens for ekselensene Hauge og Gundersen, og der sagt som så:

«Jeg tok dessverre sørgelig feil, da jeg på et så tidligt tidspunkt meldte meg til kamp mot bolsjevikene. - Jeg skjønte ikka da at det var i Norges interesse f ø r s t å knuse Tyskland så grundig som mulig, før man vendte front mot øst. Men nu ser jeg at d e t var overmåte klok politikk, og for å bidra mitt til at vårt land fortfarende kan bli styrt av slike f r e m s y n t e og k l a r s y n t e l e d e r e, vil jeg gjerne våge livet en gang til mot Djengis Kahns nye horder.» —

Noe slikt skulle ordene fallt, kjære Davido.

Ellers kan vi vel belage oss på, at neste gang vi hører fra Brit Tveit, blir konklusjonen at B j ø r n v i k må ansees på mildeste måte.

Ivar Frihaug-Osa.

Noen bemerkninger

JEG ER ENIG MED B .T. i det hun skriver mot hatet. Hatet gavner ingen, selv hvor det er så rettferdig som i dette tilfelle.

Alle mennesker har krav på en viss sympati hos oss, selv om de har oppført seg som banditter. — Det gjelder like meget Gerhardsen og Gundersen — som al Capone og Dillinger.

Men det gjelder også russerne.

Vi bør være positive. Jeg er enig i det. Vi bør ikke hate våre bødler. Men vi har all grunn til å nære en viss mistillitt til dem, såvel til deres omdømme som til deres handlinger, såvel utenriks som innenriks. Ja, jeg ser det som en stor og meget positiv oppgave at vi renser vårt sinn for enhver — enhver tillit til disse umyndige myndigheter og deres handlinger. Deres flora av «visdom» her hjemme kjenner vi; det er ingen grunn til å tro at den er mere blomstrende utad. Skulle en være i tvil om hva slags folk de er så les beredskapslovgivningen: Dens hensikt er å sikre en ny dessertørregjering en så god juridisk-militær basis som mulig — uten hensyn til hva det vil koste sivilbefolkningen under den okkupasjon som de synes å regne for like sikker som krigen.

Vi lever i en stormfull men også lærerik tid . I 1941 så vi verdens til da største og mest fullkomne krigsmaskin fryse fast under den kalleste vinter på 140 år. Nu er den samme krigsmaskin tilintetgjort av det folk som hadde slik sans for «våpenære» (for et begrep!) er okkupert og er kommet på bedre tanker. Vi har på den annen side også i vår tid sett et asiatisk rike kjempe seg frem til selvstendighet u t e n våpen.

Kanskje det er G a n d h i som har

Har DE betalt

kontingenten?

I all vennskapelighet tillater vi oss å peke på at skyldig kontingent for «8. Mai» er en form for gjeld som vi setter liten pris på. Slik gjeld skaffer oss nemlig mange bekymringer og mye bry, noe vi høfligst tør be våre abonnenter om å spare oss for ved å betale kontingenten snarest mulig. — Vår adresse er fortsatt boks 41, Kristiansund N., og vårt postgironr. er 818 27.

PÅ FORHÅND TAKK!

De tåler ikke argumenter

Politiske annonser nektes inntatt

VÅr fritalende venn, Anders L a n g e, har i den siste tid offentliggjort noen politiske annonser, som ikke bare har vakt oppmerksomhet, men også ført til at både Aftenposten og Arbeiderbladet har nektet å innta dem — selv altså mot betaling. De har selvsagt så god råd begge to, at de ikke behøver å skjele til pengene, men de har tilsvarende liten råd til å vise toleranse og viser sviktende mot, når det gjelder argumenter. Vi skal (selvsagt uten anmodning eller betaling) gjengi en av disse velskrevne annonser, så våre lesere selv kan gjøre seg opp en mening om hvorfor både A-partiets og høyres største blade ikke våger å la Anders Lange komme til orde:

Anders Lange:

Jeg utlover 2000 kroner

I det velskrevne sosialistiske fritenkerblad «Kontakt» (jan.-nr. selges i kioskene) skriver arbeiderbladredaktør Henry Harm: «Driver vi mot et korporativt samfunnssystem» .... «hvis en vil se kjennsgjerningene i øynene, må en innrømme at utviklingen på det økonomiske område i vårt land tenderer i retning av et korporativt system». Korporativt er et annet ord for fascistisk. Mussolinis og Hitlers stater var korporative stater. I aprilnummeret av «Kontakt» skriver sosialisten Trygve Bull i artikkelen «Organisasjonsteknikkens tidsalder» bl. a. (Les artikkelen i sin helhet). «....Det som Hitler og Quisling drømte om å gjennomføre ved å slå arbeiderorganisasjonene ned: Avskaffelse av klassekampen og innførelse av en «nasjonal samling» — det har Stalin og Gerhardsen — med meget forskjellige midler og i meget forskjellig form — gjort ved arbeiderorganisasjonenes hjelp».

For flere år siden skrev jeg selv til statsminister Gerhardsen og påviste det samme, den fascictiske utvikling på det økonomiske felt med næringsting som sluttstein sammen med sekretær- og direktørvelde fra offent-

Britannia Hotell
Drammen.
Inneh.: H a n s E g g u m

Vi kan gi Nygårdsvoldgjengen tilgivelse

Men da må de be om den

DET SYNES MEG AT «8 .MAI» har slått inn på en feil kurs. Vi NS-folk skal ikke søke forståelse med N.vold gjengen ved en slags antikommunistisk synkretisme.

Hele «rettsoppgjøret» er kjeltringstreker — intet annet. Dets hensikt er kamuflasje.

Man har fablet om hevnmotiver i det. Det er tøv. Der er nemlig ingen ting å hevne.

Man kan mene hva man vil om NS. som politisk ide, men bare de mennesker som tror at okkupasjonen hadde glidd lettere hen over det norske folk når i n g e n søkte å formidle et godt forhold til okkupanten kan mene at de har noe å hevne. Men en slik overbevisning forutsetter igjen egentlig en ganske bestemt hjernetilstann som rettsoppgjørets» drivende krefter ikke godt kan tenkes allesammen å være i besittelse av.

Man skal ikke hate kjeltringer, — men vi skal ikke søke forståelse med dem ved å erklære at deres fiender uten videre er våre.

De får værsgo selv gjøre opp med sine fiender uten vår medvirken. Det meste vi kan tilby dem er at de eventuelt skal få vår tilgivelse såsnart de kommer og ber om det.

Jeg vil gjerne understreke at det ville være et overmåte gunstig tilbud: Det er ikke hver dag i historien at man kan få tilgivelse for mord kidnapping, ran og tyveri foretatt i kamuflasjeøyemed bare ved at man kommer og ber om det.

Oscar Aall.

? ?

Biskop Berggrav tviler på «at noe annet parti har så stor prosent kri-

«Vi vil ha hat, vil vi?»

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Brit Tveit behandler i «8. Mai»s kronikk for 4. mai det fortsatte hat blant NS-folk i alminnelighet og hos frontkjemperne i særdeleshet og tar sitt utgangspunkt fra «Davido's» artikkel: «Ingen erkjennelse mulig». — Stort sett kan man samstemme i hennes argumentasjon forsåvidt den søker å påvise at et fortsatt hat hos alle dem som ble ofre for det såkalte «rettsoppgjør» vil umuliggjøre at der kan bygges bro over svelget mellom landsmenn. Der er imidlertid visse brist i de argumenter som frem settes og de beviser at forfatteren tross all hennes onnrømmelse av uretten ikke lodder dybden og dermed heller ikke varigheten av — spesielt en frontkjempers reaksjon — hun begår også den feil at hun blankt avviser en Davido som synonym for en gjengs innstilling. Når det nå gjelder Davidos standpunkt på egne og kameraters vegne så hevder han forsåvidt at de «ikke hater men bare foraakter» — det vil da i virkeligheten si, at motparten «deklasseres» derhen at han ikke engang er verdig et rendyrket hat. Statfester så ikke dette nettopp hvor dypt krenkelsen er trengt inn i sinnene — fremforalt hos våre frontkjempere og at de ikke uten videre kan være ferdige til hånd slag med «de andre»?

Davido erklærer å ha kvittet seg med all idealisme og han setter et ettertrykkelig punktum ved et øyeblikk å «gå amok» med sin sårе skuffelse — vi skal tilgi ham dette fordi vi vet at hans idealisme var inkarnert i — ja var fedrelandet — for det var han villig til å gi sitt liv om det ble krevet — men fedrelandet svek ham og lønnet hans kamp mot de bolsjevikiske horder med hån og spott — med årelange fengselsstraffer, med legemlig og sjelelig tortur. Når Davido videre fastslår at han «intet mere har å tape» så må det erkjennes, at han sier dette med stor rett, når han etter sitt fengselsopphold har mistet både sitt levebrød og sin helse — vi kan nok tenke oss hva der gikk forut for ham og de mange andre av lidelser på kropp og sjel før de bukket under. Det er alt dette vi skal forstå når vi er forsiktige med å for lange glemsel og en lettvinnt forsoning med alle dem som direkte og indirekte var med på å drepe den edleste følelse i et ungt sinn: fedrelandskjærlighten.

Ja, så må en vel tilslutt spørre: Hvor er råbotene? med hvilke «materialer» skal broen bygges mellom de to fronter slik at den ikke bryter sammen når partene skal møtes? — Der tales og skrives nå i stigende grad om «midlet» — nemlig oppreisning — vi skal se litt på hvordan en slik tenkes effektuert — med få ord vil den vel bestå i at den angjeldende «landssviker» blir gitt de borgerlige rettigheter tilbake — i ekstra «velde dige» tilfeller ydes der ham kanskje en pengesum som erstatning for «tort og svie» for ødelagt helse som følge av mishandlinger i fengselstiden og så — er der ikke mere — men kan ikke alle og enhver se hva som mangler i oppreisningen? at den er verdiløs sålenge den ikke er bygget opp på erkjennelse av skyld hos maktthaverne som satte dette makabre rettsoppgjør i scene — men er der foreløbig noen utsikt til en slik «konstruktiv» oppreisning?

Der tales i kronikken om skyld på begge sider, om galt og vrangt, som skjedde under NS-styret og ganske vist har det forekommet utglidninger som må henføres til det faktum, at der i en ny bevegelse kommer inn elementer som mangler de nødvendige forutsetninger og som måtte bli å sjalte ut — men dette teller ikke i det foreliggende store skyldspørsmål som er ensidig og som består i en organisert forfølgelse og fordømmelse av uskyldige mennesker. — Som sagt der tales og skrives fra «de gode nordmenns» side om håndslag og forsoning, men vi konstaterer med all tydelighet at mens den ene hånd strekkes ut til forsoning og fremtidig samarbeid — holder den annen fast ved «myten» om «landsforrederi» og deres skyld slik at den utstrakte hånd i virkeligheten bare blir en gest av hovmodig tilgivelse!

Dette er etter min mening kjernen i sannheten og den vil fortsatt diktere innstilling og holdning hos alle de utstøtte inntil den nødvendige forutsetning for forsoning er tilstede: Erkjennelsen fra de virkelig skyldige. La oss håpe på fremtiden og på det gamle ord at rettferdighetens kvern maler langsomt men sikkert» — men inntil så skjer tror jeg vi plikter å forstå — først og fremst vore frontkjempere i deres grenseløse bitterhet og dens konsekvens: en fortsatt uvilje til håndslag med de andre.

K. M.

---

han måtte skaffe seg 92,000 syndebukker, før han atter våget seg til å se det norske folk i øynene.

Og bispen erkjenner at det var for å skyggelegge sitt politiske virke i 1940, at han ga seg ut som Kristi stedfortreder med «å dømme levende og døde».

---

som hadde sikt sans for «vårenere» (for et begrep!) er okkupert og er kommet på bedre tanker. Vi har på den annen side også i vår tid sett et asiatisk rike kjempe seg frem til selvstendighet uten våpen.

Kanskje det er Gandhi som har mest å lære oss av alle vår samtids politikere. Kan hende vi burde avskrive all vår tro på verdien av både våpenbruk og partideltagelse for den som ønsker frihet. Er det kanskje den av de fleste aktivister foraktede tenkning, visdomssøsken, meditasjon som tross alt innebærer de største muligheter?

Oscar Aall.

Hva som er løst i verden

«For Fattig og Rik» skriver:
Folkene er pengeløse.
Gjeldspostene er talløse.
Regjeringene er rådløse.
Skattene er endeløse.
Politikken er karakterløs.
Sederne er tøilesløse.
Svindelen er grenseløs.
Utsiktene er trøstesløse.
Alt fordi folket og tiden er gudløse
2. tim. 3, 1—5 .
Slå opp og les. Det er til å få forstand av.

MALERI

ønskes kjøpt til en 50 års dag. Helst Gude, I. S. Dahl, Astrup eller Bodom. Oppgi motiv, størrelse og pris under bill. mrk. «Maleri nr. 166».

For flere år siden skrev jeg selv til statsminister Gerhardsen og påviste det samme, den fascictiske utvikling på det økonomiske felt med næringsliv som sluttstein sammen med sekretær- og direktørvelde fra offentlige og halvoffentlige institusjoners side ....

Jeg utlover herved 1000 kroner til den som kan **motbevise** at vi er slått inn på den fascistiske vei. Jeg fordobler også tilbudet fra forrige annonse fra 500 til 1000 kroner til den som kan påvise et eneste monopol i Norge som yter billigere og bedre tjenester eller varer enn private foretagender under full konkurranse. — Det må da snart være en eller annen monopoltilbeder som får lyst på lett-tjente penger?

Bare Stortinget kan redde seg selv og oss fra organisasjonsstatens direktører og sekretærer, rasjonering, kødannelser, skjemaer istedenfor boliger, hundrevis av millioners ekstra-utgifter for de norske skatteytere.

Tilbake til Stortinget med makten.
Ned med direktør- og sekretærveldet
Postbox 655, Oslo.
P. S. Annonsen bl. a. sendt alle Oslo-aviser.

? ?

Biskop Berggrav tviler på «at noe annet parti har så stor prosent kristendomsinnstilte tilhengere som Arbeiderpartiet», sier han. Vi andre tvi ler iblandt på om biskopen tenker før han taler.

«Farmand» 19/51.

Husk kontingenten

ARNE PAUSS PAUSETT:

«DET BRENNER EN ILD»

BIBLIOFIL-UTGAVE

Med dedikasjon av forfatteren, hvor dette ønskes.

Pris pr. ekspl. i postoppkrav kr. 4,50.

Bestillinger sendes postboks 260, Oslo

OVERRETTSSAKFØRER HANEVIK

Ø. Storgt. 28 - Drammen.

LANG RETTSPRAKSIS - INKASSO

Utenrikskrønikk

Kan det bli revolusjon i Sovjetsamveldet?

Det er blott og bart ønsketenkning å gå og vente på en omveltning av revolusjonær karakter i Sovjetunionen, men en analyse av forholdene, så vidt man kan gjøre det vestenfor jernteppet, viser at det gjærer og at det under visse omstendigheter kan avstedkomme uro og oppstand.

Det man vet, stammer dels fra avhopperne, hvis antall øker for hver tid, dels fra de gamle emigrantkretser, som ikke har oppgitt håpet om å kunne komme tilbake til et fritt Russland, og dels fra de demokratisk-sosiale grupper, som selv i sin tid medvirket til revolusjonen, men som senere ble skjøvet tilside av bolsjevikene. Når man sammenfatter disse opplysninger og trekker fra overdrivelsene, blir det allikevel så meget tilbake, at man kan få et billede av sovjetregimets vanskeligheter og av den opposisjon, som under alle omstendigheter er tilstede.

Krigsfanger, desertører og de få, som har hatt anledning til å se forholdene på relativt nært hold under reiser i Sovjetunionen, er samstemmig av den mening, at det er en fremherskende mangel på arbeidslyst både i industrien, på kollektivjordbrukene og i den byråkratiske administrasjon. Misnøyen med Stalinismen brer seg og har flere årsaker. Man blir slått av likegyldigheten overfor den kommunistiske ideologi, og denne har øket etter krigen, idet titusener av soldater tross alle forsiktighetsregler har fått anledning til å se, hvorledes menneskene lever i Vesteuropa. Da stormtroppene veltet inn over Tyskland i 1945, fikk de under sine herjinger se, hvorledes de brede lag bodde, og hvilken sum av kulturelle goder de hadde. De ranet og røvet av en overflod, som de ikke i sine vildeste drømmer had de tenkt seg. Og når de så kom hjem med sitt bytte, fikk befolkningen næring for sine lengsler om å ha litt utenfor det knapt tilmålte daglige brød. Ved siden av dette er skuffelsen stor over de stadig hårdere statsinngrep særskilt i jordbruket. De fleste tenkende hadde jo håpet på en viss avspenning etter krigen og på en mere moderat kurs, når krigsanstrengelsene var over. — slik at også den brede befolkning kunne få nyte seirens sødme og leve en småborgerlig tilværelse slik som den alminnelige, godlynte russer ønsker det. Men når dette uteble, øket misnøyen tross den offisielle propaganda om femårsplaner og herligheter i fremtiden. Det er ingen som lengere tror på denslags og derfor ser man også, at regieringens manende appeller om økt arbeidseffektivitet direkte sabboteres (noe som ikke er ukjent også i vestligere land).

De mange utrenskninger i de siste årene har også satt sine spor i forvaltningen, hvor man er blitt henvist til å benytte mindre og mindre innsiktsfull arbeidskraft. Dette igjen fører til at det danner seg hemmelige fraksjoner i alle grener av sovjet byråkratiet og usikkerheten øker etterhvert under de angstfyllte forutanelser om hva det vil hende, når Stalin engang dør og hans etterfølgere skal kjempe om makten. Mange mener at det vil bli et innenrikspolitisk oppgjør mellom Berija og Malenkov som begge er kandidater til tronen i Kreml.

Det er på bakgrunn av disse forhold at man må bedømme den usikre utenrikspolitiske kurs i Sovjetunionen idag. Riktignok spilles det på mange strenger slik som det alltid har vært gjort i den russiske utenrikspolitikk, og med dyktighet kasseres inn mange stikk takket være den uenighet og uensartethet i interessene, som preger landene vestenfor jernteppet. Men det er en sak for seg og den beskjeftiger ikke den alminnelige mann seg synderlig med. I det hele tatt er utenrikspolitikken der øst som alle andre steder mere eller mindre en lukket bok for den brede masse og den får føling med den først når krig og nød står for døren. Tenk bare på vår «forutseende utenrikspolitikk» - som førte til 9. april.

Nå må man under vurderingen av de indre forhold ikke se bort fra de ortodokse kommunister, som av all sin evne holder fast på den opprinnelige ideologi, som tiden har løpet ifra, men også blant dem finnes det en splittelse, som utkrystalliseres i en stalinistisk og antistalinistisk blok. Helt siden kommunistenes overtagelse av makten i 1917 har det i Sovjetunionens høyeste sovjet vært en bondeopposisjon av menschevikisk og sosialrevolusjonær natur, og selveste Lenin måtte ta hensyn til den. Etter Stalins overtagelse av makten er den brakt til taushet, men den er tilstde og er fra sovjet flyttet over til folkets brede lag.

Sovjetunionen er således ikke som mange vesteuropeere tror og som våre hjemlige kommunister gjerne vil forfekte en homogen masse med en fast og sterk partiledelse på toppen, som styrer og handler på folkets vegne, men et broget konglomerat av befolkningsgrupper og nasjonaliteter, og det vil alltid være tilstede et element, som danner en motvekt mot den doktrinære marxisme hos den for tiden styrende partiklikk. Denne opposisjon retter sine angrep både mot Stalin personlig og den høyeste ledelse og mot det kommunistiske parti som helhet, altså mot selve systemet. Og den er så pass sterk at den kan danne grunnlaget for en aktiv obstruksjon, når forholdene gjør det mulig. Men om det er det umulig å uttale seg på det nåværende tidspunkt. Dertil spiller for mange ukjente faktorer inn.

Spør man så, om vestmaktene kan gjøre regning på opposisjonen i den stadig skjerpede kalde krigen, vil beretningene om fortids synder gi en del av svaret, og det skal vi komme nærmere inn på i neste kronikk.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

De norske politifolks grusomme tilværelse i tysk fangenskap.

I 1944 fikk 240 mann tilsammen 38,512 pakker.

På en måned la fangene på seg tilsammen 2 tonn.

VED GJENNOMLESNINGEN av den norske politibetjent Olaf R. Walles bok: «Norsk politi bak piggtråden», får vi se forholdene i de tyske konsentrasjonsleirer under krigen på en helt annen måte enn hva andre «helter» har gitt uttrykk for både i tale og skrift. I den forbindelse gjør vi oppmerksom på hva red. Olav Røgeberg har liret av sèg gjennom Norsk Rikskringkasting. Vi kan godt forstå herr Røgebergs redselsskildringer. Han har nok nære slektningers «glorverdige» nasjonale holdning å forsvare. - Den siste mann som NRK kjørte opp med for bare 14 dager siden var minister Peter Anker. Denne mann forlystet også lytterne med redselsskildringer, og spesielt om de norske tysklandsfangers forferdelige sult. Dette var vel muligens sagt for å skaffe en blomst i knapphullet for seg og andre store pakkegivere. Imidlertid viser herr Walles bok (som fikk en meget kort levetid i de norske bokhandleres utstillingsvinduer) et noe annet bilde, og for at våre lesere også skal få høve til å se hvor forferdelig sulten herjet blant de norske fanger, gjengir vi her et lite utdrag.

Side 52: Da vi dro oppover leirens (Stutthof) hovedgate (ved ankomsten dit) var det mange av oss som uvilkårlig utbrøt: Så vakkert her er! Så velstelt — så mye bedre symetri og stil her enn i leirene i Norge!

53: De første spede tiltak til bridging begynte allerede første dag.

60: Stutthofleiren regjertes av polske fanger.

66: De første 3—4 mdr .i Tysklands leiren var det i sannhet ingen av oss som ble overanstrengt av arbeid, hvilket heller knapt hendte senere når det gjaldt «de dovne nordmenn».

67: Vi sov som murmeldyr fra kl. 20 til 5. Middagssøvnen varte som regel et par timer.

67: Vår første felles underholdningsaften ble arrangert 18-12 43. — (De ankom dit 14-12 43).

71: Vi skulle ha særbehandling.

89: Den 13-1 44 kom 17 mann fra Grini, bl. a. hele Haugesundskvoten. Fra Stettin hadde de til og med sittet i kupevogner. Og så hadde de rester med fra Grinis julepakker.

91: Allerede i midten av januar (1944) begynte de første pakker å komme. Disse var riktignok 200 gr. konvolutter med havregryn, smør, sigaretter.

92: Det var et ytterst fåtall som ble tilgodesett ved hver eneste utdeling første måneden. — Men så kom flommen! Men det var først fra mars måned.

101: Vi ville gjerne hjem igjen, men selv om de fleste av oss antagelig helst ville slippe å gjeninntre i tjenesten, så var vi villig til det i den utstrekning folkeretten tillot det.

102: Vår såkalte innetjeneste ble etterhvert noe triviell. Den påbudte tyskundervisning med egne lærere gikk sin gang, likeså hvilepausen, —

åpnet sekkene som kom forseglet fra Norge!

108: Og vi fikk mat! Ikke bare fra de nærmeste pårørende hjemme, men fra venner og bekjente og foreninger. Stutthofklubber ble dannet av Stutthoffruer og kjærester. Funksjonærene på politikammeret i hjembyen gikk inn for å hjelpe sine kolleger, og fra alle illegale organisasjoner kom det mye godt og mye rart. Hvordan de hjemme kunne få tak i så mange dyrebare og velsmakende saker og ting, var oss en gåte.

109: Allerede 8. mars (44) besluttet leirledelsen (vi) å innrede et spiss kammer eller et rom til matlager. — Det ble straks døpt «stabburet». Her ble satt inn kartonger med mat som kunne lagres, f. eks. knekkebrød, kjeks, hermetikk og liknende. — Og vi fikk en reserve som sikkert mangen en kjøpmann hjemme ville ha misundt oss!

109: En sending på 13 danske R. K. pakker kom til oss allerede i februar (44) og 1. april kom den første store sending av de populære 5 kg. månedlige matpakker. Fra den dag fikk hver eneste mann danskepakke. — Disse pakkers innhold var noenlunde av samme utmerkede kvalitet som de kjente danske gavepakker våre pårørende fikk hjemme fra Damekomiteen i Kjøbenhavn:

Tørrmelk, ovomaltine, pølse, ost, en halv kilo boks svinekjøtt, sardiner buljongterninger og vitamintabletter.

Senere vekslet innholdet endel. — Det hendte vi fikk f. eks.: 1 kg. farin, ½ kg. smør osv. Alt i disse pakker var danske kvalitetsvarer.

110: Den 21. mars 44 kom den første sending med svenskepakker. — Disse pakker som vistnok i det vesentlige ble bekostet av den norske stat.

Endel sjokolade, ost, smør, kjeks og styrkemidler. — Også fra Sveits - fra det internasjonale R. K. — fikk vi et par sendinger vesentlig med små, delikate hermetikkbokser.

Sveitspakkene utmerket seg forøvrig med 1 kg. sukker og ½ kg. apprikoser.

Det sier seg selv at da denne pakkeflom for alvor tok til og vi — som tilfellet var i mai og juni gjennomsnitlig fikk over en pakke pr. mann pr. dag, da ble det hele av slike dimensjoner at vi i brevene hjem måtte be om pakkestopp.

112: Men nå som hjemmene var kommet i gang for alvor, lot det til å bli vanskelig å få stoppet sendingene. Men omsider ble de faste sendinger regulert ned til behovet. Da vi ut på sommeren var kommet i den grad ovenpå at vi på ingen måte makte å spise unna — slik som vi har hørt Sachsenhausfangene også hadde det!

116: Som avslutning på pakke- og brevpratet tar vi med oppgaven fra postkontoret i Stutthof over inngående pakker post i 1944: Den første 200 gr. kleinpaket hjemmefra 13. jan. (1944). — Den første storsending fra Y.M.C.A. (svenskepakkene besørget av norske myndigheter) den 7. mars (44) og den første store med danske R. K. pakker den 1 .april (44).

Side 117: Fra utlandet mottok vi i løpet av 1944:

Fra danske R. K. 2756 pakker.
Y. M. C. A. 2182 do.
franske R. K. 250
sveitsiske R. K. 630
Portugal 3000 esk. sardiner.
Tilsammen 8818 pakker
Videre 311 klespakker. Alt i alt 9129 pakker.

Pakkene hjemmefra varierte sterkt i størrelse og innhold. Størrelsen var fra 100 gr. til 5 kg.

Samlet pakkeantall i 1944 var 38,512 på 271 mann.

Samlet antall brev i 1944 var 32,200

120: Vi pekte på de mange tyverier som ble begått fra pakkene antagelig før postforsendelsen forlot Norge. Særlig gikk det ut over forsendelsene med tobakk.

124: Og verre ble det da han, Petter, (tyskernes tilsynsmann) et par dager senere kom og foreslo — og forlangte det fremlagt for samtlige — at vi skulle vise vår velvillige innstilling ved å forære bort en sending danske Røde Kors pakker til f. eks. bombeherjete strøk eller barnehjem. Vårt møte den gang (politifangenes møtebeslutning) den gang ble meget kortvarig og ga nærmest uttrykk for den store skuffelse over Petter som kunne komme met et så usmakelig og simpelt forslag. Det var nå et spørsmål om ikke kommandanten eller hauptmannen sto bak her for å få en aldri så liten fjør å vifte med, men innbildte de herrer seg virkelig at vi — selvom vi i øyeblikket kunne unnvære en danskesending — hverken ville eller kunne disponere en R. K. sending til sivile tyskere? Vårt svar ble et udiplomatisk NEI!

125: Vi legger på oss 2000 kilo!

Da nr. 1 stod på vekten 7. mars 44 trodde vi alle «det der må være galt». Han viste en oppgang på 13 kg. Neste opp 11 kg.. Samlet gikk leiren opp 2098 kg. fra 7. mars — 7 april og oppgaven for de forskjellige norske leirer fordeler seg slik:

Falstad opp 7 kg. Espeland opp 7 kg. Grini opp 8,6 kg. Den største stigning ved den nevnte veining var 16,5 kg. Ved private veininger ble det for en kars vedk. konstatert, at han fra ca. 20 mars til 20 april hadde en vektstigning på 22 kg. Petter advarte gjentatte ganger mot å spise for mye ved hvert måltid. Forsøk heller å små spise hele dagen, sa han.

127: Og så begynte den såkalte skapspising. Ved hver gitt anledning var det å ta en tur bort i skapet og spise litt. f. eks. ½ kg. svensk svine-

— *Fortsettes side 4* —

Jeg har aldrig —

— *Fortsettes fra side 1* —

— *Forts. fra side 1* —

Og så var det til slutt endå eit spørsmål, herr politimester: I skrivet Dykkar saknar eg den pgr. i lova eller «provisorisk anordning» der det står at ein har skyldnad på seg til å ta imot eit «amnesti».

Vyrdsamt
N. N.

Senere skrev han følgende til politimesteren:

«Då eg fekk for tredje gong sendt attende Dykkar skriv til meg, like eins mitt skriv til Dykk og da De ikkje har skrive noko svar til meg, er eg med dette så fri på nytt å sende skriva attende, m. a. Dykkar skriv.

Eg held framleis fast på det eg skreiv til Dykk og viser til pgr. 20 i

«KRETSEN»

I en polemikk med «Verdens Gang» stiller Bergens Arbeiderblad følgende spørsmål t il førstnevnte:

«Inntok HL hele tiden det standpunkt at også umiddelbart etter okkupasjonens opphør skulle regjeringen dannes på grunnlag av Stor-

Billig og holdbar mat i dyrtid

Skinn & benfritt klippfiskavkapp.
Beinfri klippfisk-filet av brosme
Extra fin klippfisk — flere sorteringer.
Rensede klippfisknakker — skinnnakker & skinnfrie.
Prima nysalta uer — leveres i tønner a 90 kilo.
Prima nysalta torsk. Billig saltet hysefilet — 100 kg.
Norsk isterfetsild i hele og halvtønner. Ordres utbedes snarest.

Telegramadr.: HAVNERAAS. **Otto Ottesen-Havneraas A.s**
Telefon: 1630. Kristiansund N.

Ullvarefabrikanter se her!

Hvis det er noen meningsfeller som driver ullvarefabrikk er jeg leverandør av ull og kan kjøpe opp for vedkommende. Bill. mrk. «Ull nr. 173».

Dressen kan vi sy —

hvis De har stoff med tilbehør. 20 års praksis. Skriv etter målskjema. Sylønn kr. 80.00.
P. Sporsem's Konfeksjonsfabrikk — Aukra.

GULVBELEGG

Vårt magnesittbelegg, marmorert og ensfarget, for bad, kjøkken butikk, nedslitte trapper m. m. bør prøves. Bruksanv. for legning, medfølger bestillingen. Telef. 15 b.

KRØDEREN FRUKT og BÆR.
Krøderen.

Plantasjedrift Sydamerika

Eldre akademiker og agronom søker et par aktive deltagere for plantagedrift i Syd-Amerika. Kun deltagere med kapital og et omgjengelig vesen kommer i betraktning. Konsesjon, skattefrihet i 5 år samt 200 mål gratis pr. deltager er sikret. Tilstrekkelig jakt og fiske for livnæring fra første stund samt et sundt behagelig klima. 10-årig erfaring i plantagedrift og prisbelønnet egen metode for fremstilling av velsmakende og næringsrikt produkt av banan medfølger.
Billet mrk. «Trygghet nr .170».

Hallo!

Hvem vil bygge badstue for meg i Torpa? Bill .mrk. «Materialer has nr. 174».

Ekspeditrise

søkes til nystartet frukt- og tobakkforretning snarest. Reise betales. Attester og foto. Bill. mrk. «Gudbrandsdalen nr. 171».

Patenter,

Folk med nyheter, ideer o. l. som av en eller annen grunn ikke blir benyttet bedes henvende seg til meg til gjensidig fordel.
Roald Bjørnstad,
Brandbu (Hadeland).

Trenger du hjelp?

Er du uten arb. og hus? Da kan vi hjelpe hverandre. Trenger en mann på gården. Yngre eller eldre. Tidl. yrke likegyldig. Fritt opphold. Lønn et. avtale. Kom med forslag. Bill. mrk. «Helgeland nr. 176».

Jordbær- bringebærplanter.

Abundance:
Syltebær.

Deutsch Evern,
desertbær - kr. 8,00 pr. 100 stk.
kr. 70,00 pr. 1000.

J. A. Dybdal.
Samtlige sorter forbedret ved nøyaktig utvalg i flere år.

ASKER bringebær,
flotte pl. kr. 30,00 pr. 100.

Krøderen Frukt og Bær,
Krøderen. — Telef. 15 b.

Kommunistene planlegger ny motstandskamp

Mot okkupasjonsstyrkene i Vest-Tyskland

måned.

101: Vi ville gjerne hjem igjen, men selv om de fleste av oss antagelig helst ville slippe å gjenopptre i tjenesten, så var vi villig til det i den utstrekning folkeretten tillot det.

102: Vår såkalte innetjeneste ble etterhvert noe triviell. Den påbudte tyskundervisning med egne lærere gikk sin gang, likeså hvilepausen, — men ellers ble det uhyre lite utrettet

106: Og så kom flommen. Ut i mars (44) begynte for alvor pakkene hjemmefra å strømme inn til leiren. — Etterhvert ble det til at vi selv

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2004

en halv kilo boks svinekjøtt, sardiner buljongterninger og vitamintabletter.

Senere vekslet innholdet endel. — De pakkene vi fikk f. eks.: 1 kg. farin, ½ kg. smør osv. Alt i disse pakker var danske kvalitetsvarer.

110: Den 21. mars 44 kom den første sending med svenskepakker. — Disse pakker som vistnok i det vesentlige ble bekostet av den norske stat. men formidlet gjennom organisasjonen «Hjälp krigets offer», var så fortjusande at det var nesten ikke til å tro. Denne pakke som vi også fikk 1 gang i måneden, hadde en vekt av 8—10 kg. og inneholdt følgende lekkerbiskener:

1 kg. havregryn, ½ kg. tørrmelk, ¼ kg. smør, 1 kg. raffinade, 2 pk. kaffeerstatning, 2 bokser erter, 1 boks fiskeboller, 1 boks eplemarmelade, 1 boks drops, 1 pk. tørrede blåbær, 1 pk. suppeerstatning, 1 pk. fiken, ½ kg. røkeflesk, 1 rull Mariekjeks, 1 pk. knekkebrød, 1 boks appelsinmarmelade, 1 pk. papirlommetørklær, 1 stk. toiletsåpe, 1 boks sardiner, 1 eske pastiller, 8 store buljongterninger, og endelig 40 stk. — «Lucky Strike» sigaretter!

111: En tredje kategori av uten landske pakker var de portugisiske sardiner. 2 esker i hver pakke. Disse sardiner i ekte oliven eller nøtteolje, ble sendt fra en internasjonal hjelpeorganisasjon i Lisboa og var en særdeles ettertraktet vare.

Senere fik de aller fleste en eller to sendinger med franske pakker sendt gjennom Paris og betalt av våre pårørende. De inneholdt bl. a.:

Senere skrev han følgende til politimesteren:

«Då eg fekk for tredje gong sendt attende Dykkar skriv til meg, like eins mitt skriv til Dykk og da De ikkje har skrive noko svar til meg, er eg med dette så fri på nytt å sende skriva attende, m. a. Dykkar skriv.

Eg held framleis fast på det eg skreiv til Dykk og viser til pgr. 20 i Grunnlova der det står:

«Kongen har Ret til i Statsraad at benaade Forbrydere, efterat Dom er falden. Forbryderen har valget om han vil modtage Kongens Naade, eller underkaste sig den ham idømte Straffe».

Da eg går ut frå at Grunnlova står ved makt, krev eg at De tek om syn til breva mine til Dykk.

Eller vil De, herr politimester, halde oppe ein «rettsskipnad» som fyrst tek menneskerettar frå oss, så stemplar oss som «forbrytere», og til sist som krona på verket bryt Grunnlova og tek frå oss den vesle resten av «rett», som «Forbryderen» etter Grunnlova enno har?»

*

Når vi har gjengitt denne korrespondanse såvidt utførlig, så er det fordi vi en gang for alle vil ha gjort det klart, at de som har fått sine militære rettigheter igjen etter loven av 28. 6. 49 ikke kan si nei til avtjening av verneplikt under påberopelse av grunnlovens § 20. Vi henviser forøvrig til o.r.sakf. Helge Grønstads redegjørelse i «8. Mai» nr. 13 og ber våre lesere om å ta den fram igjen og lese den grundig.

«KRETSEN»

I en polemikk med «Verdens Gang» stiller Bergens Arbeiderblad følgende spørsmål t il førstnevnte:

«Inntok HL hele tiden det standpunkt at også umiddelbart etter okkupasjonens opphør skulle regjeringen dannes på grunnlag av Stortingets tillit?

Var det aldri innenfor HL bestemt at den lovlige norske regjering — den som under okkupasjonen opp-holdt seg i London — skulle avløses så snart den tyske okkupasjon opphørte, og erstattes med en som hadde HL's tillit?

Ellers anser vi det for tilstrekkelig å henvise til det faktum at overlærer Haug ønsket man å få likvidert fordi han var formastelig nok til å gå inn for at norsk lov skulle gjøres gjeldende, så snart tyskerne var slått og overvunnet.

Var det ikke HL som sto bak de planer Haug søkte å krysse?

Vi har heller ikke oversett dommen. Men «Verdens Gang» får holde oss unnskyldt for at vi ikke kan tilegne oss den oppfatning at Haug skulle innstille sin opposisjon til planene var gjennomført og det var for sent å endre dem.»

Kommunistene planlegger ny motstandskamp

Mot okkupasjonsstyrkene i Vest-Tyskland

Den østtyske nasjonalfrontens ledere planlegger en ny motstandskamp mot okkupasjonsstyrkenet i Vesttyskland, fortelles det i Østberlins liberale kretser. Den underjordiske virksomhet i Vesttyskland, som ledes av skolede kommunister, øker i intensitet, og de vestberlinske flyktningeorganisasjoners ledere og allierte tjenestemenn har i den siste tid merket en øket tilstrømning av ikke ønskverdige elementer.

Det uavhengige blad «Tagesspiegel» i Berlin skriver at mange av de ynglinger, som nå deserterer vest-over, gjør dette etter ordre. De er de trojanske hester i en ny vestmakts fiendtlig kampanje som utgår fra østsonen. — I politiske kretser i Vest berlin tviler man ikke på at det vest tyske kommunistparti nå etter nær et halvt års passiv motstand vil få ordre om å skape uro blent industriarbeiderne og fremkalle streiker bl. havnearbeiderne.

Husk kontingenten

J. A. Dybdal.
Samtlige sorter forbedret ved nøyaktig utvalg i flere år.

ASKER bringebær,
flotte pl. kr. 30,00 pr. 100.

Krøderen Frukt og Bær,
Krøderen. — Telef. 15 b.

Plass søkes

Gift fjøsrøkter søker ny plass helst større fjøs, gardskar eller annet arbeide. Hus må skaffes. Bill. mrk. «Frontkjemper nr. 160».

Kvinnelig kompanjong

søkes til en god DELIKATESSE-FORRETNING i godt vestk.strøk i Oslo. Billet bedes sent (Forbundet), Kierschowsgt. 5, Oslo mrk. «L. M. nr. 169».

Bekjentskap

Fhv. frontkjemper ønsker komme i forbindelse med klok kvinne med sundt livssyn. Bill. mrk. «38 år nr. 158»

«8. Mai»s kronikk 25. mai 1951

Av I. S—g.

Korea i perspektiv

Avgjørelsen vil falle i Europa. Som vesteuropeere kan vi ikke tenke oss dette annerledes, og så fast er vi vokset sammen med Europas historiske betydning at vi igrunnen heller ikke ønsker det annerledes. — Mens vi venter på at det uunngåelige og det avgjørende skal hende, fester vi vår kjølige nysgjerrighet på begivenhetene som nettopp nå foregår på den andre siden av kloden.

Korea ligger så langt herfra — og det som hender der kan slett ikke hende her — og dessuten er det som foregår av liten betydning fordi det foregår i en tross alt liten målestokk, tror man. At dette syn imidlertid ikke deles av utenrikspolitiske eksperter viser bl. a. en liten brosjyre av de 2 sveitserne Baun og Michailowsky: «Korea — en brannfakkel» («Korea — Ein Fanal», Thomas Verlag, Zürich, 1, - S.fr.), hvor det bl annet pekes på det selvsagte i at man ikke må se Koreaspørsmålet som en episode, men som et ledd i en langt større sammenheng, hvis forklaring og løsning i første rekke i dag ligger utenfor Europa.

Det de 2 sveitsiske forfatterne har påtatt seg, å gi en fremstilling som kan forklare og rede ut grunnene til Koreaspørsmålets faremomenter og sammenheng med andre politiske begivenheter er stort sett lykkes, selv om man naturlig nok ikke finner noen detaljert analyse av begivenhetenes natur.

Man må, hevder disse herrer, se Koreaspørsmålet som et ledd i den stille krig USSR siden storkrigens slutt i 1945 har ført mot sine tidligere alliierte, og som har sin forklaring i det Leninistiske — Stalinistiske dogmatiske postulat som hevdet at krigen ville bli fulgt av en depresjon (vi så faktisk tegn til den før Marshallhjelpen for alvor kom i gang) hvis uunngåelige følge ville bli at «imperialistene» d.v.s. de vestlige «demokratier», i første rekke USA) ville bli tvunget til å sette i gang en verdenskrig nr. 3 for å skjule sin finansielle kolaps, eller at denne krise ville tvinge i gjennom en revolusjon i disse land under kommunistpartiets ledelse og under beskyttelse av den røde arme.

Imidlertid, det lot seg ikke nekte at USSR's ledende politikkere hadde tatt alvorlig feil når det gjelder denne politiske profeti. Den økonomiske krise er uteblitt, på tross av alle de russiske forsøk på å trekke ut og sabotere avtaler av økonomisk betydning. Bolsjevikene tror seg nemlig — det er heller ikke helt grunnløst — omgitt av folk som er fientlig innstillet overfor USSR, de betrakter seg derfor som en garnison i en beleiret festning hvor et hvert utfall som kan være av strategisk betydning er tillatt, og hvor bare det er godt og tillatt som gagner den militære strategi.

Med stor styrke viser både Baun og Michailowsky at bolsjevikene ikke kjenner noen form for kompromis eller forståelse, bare «taktiske tilbaketrekninger» eller tilsynelatende oppgivelser av visse politiske mål, som imidlertid fremdeles fortsetter å være ledestjerner for Sovjets politiske bestrebelser (smlg. oppløsningen av Komintern i 1943). Det påvises videre at Sovjet anerkjenner traktater og løfter som bindende for andre parter unntagen dem selv. Det finnes ikke en traktat, ikke et løfte, ikke et prinsipp Sovjetstyret har overtrådt eller søkt å overtre.

Det er selvsagt at et styre som har denne innstilling og som mener seg å være i krig med resten av verden (den ikke-kommunistiske), og hvis tankegang er strategisk bestemt søker å slå til på det sted hvor støtet har de beste chanser for ikke å slå feil. Et slikt sted fant bolsjevikene i Kina og senere Korea.

Det er god taktikk å slå til der motstanderen er svakest, og de vestlige demokratier var uhyggelig svake i Det fjerne Østen. Etter at den hvite mann, mer eller mindre frivillig, hadde opgitt sine konsesjoner i Kina og Japanernes okkupasjon av store deler av Østasia under slagordet «Asia for Asiatene», hadde ledet til at den hvite mann hadde mistet terreng og blitt trengt over på defensiven, sto man i 1945 overfor en helt ny politisk situasjon i Asia.

Bolsjevikene hadde benyttet tiden vel, den kommunistiske infiltrasjon med Chiang-Kai-Checks styrker under krigen hadde skapt en stor og velutrustet arme av de tidligere røverbander. Samtidig som mange av Chiangs menn var sunket ned til å bli korrupte politiske røvere hadde det kinesiske kommunistparti samlet om seg menn som det ikke klebet slike flekker ved. Utviklingen vil være vel kjent, de kinesiske kommunister jaget nasjonalistene i eksil. Kina sto åpent for kommunistisk infiltrasjon og som et ledd i bolsjevismens kamp for det egentlige store målet — Verdensrevolusjonen.

Det gikk lett i Kina, det ga løfter for andre farvete folk, som mente at den «frihet» kommunistene kunne gi dem var av langt større verd enn de kår de nu hadde. Der ble uro, det hendte ting i Indonesia, det hendte i Burma og Malaya, i Fransk Indochina og i den indiske republik, overalt hendte det ting som ledet i den samme retning: Den hvite manns «tak» på de asiatiske folk (dvs. de vestlige demokratiers innflytelse) var i ferd med å løsne helt, for å bli erstattet med en tilsvarende bolsjevikisk innflytelse. Under slagord som «de få hvite folks rettigheter må beskyttes», «kolonifolkenes frigjøring», «Asia for asiatene» o. s.v. ble det skapt en voldsom opinion i de asiatiske land mot den hvite mann. Bak denne kampanje sto Moskva. Nu sto det bare igjen å vise at folkenes frigjøring ville skje under den «nasjonale» røde armes ledelse og uten at «imperealistene» ville våge å yte noen motstand.

Det ble Korea som skulle være den første overbevisende grunnstenen på den veien som skulle lede til den hvite manns innflytelses dødsseng. Det gikk ikke slik. De forente nasjoner, det vil si i første rekke USA innså faren som truet og tok kampen opp — ikke kampen for å bevare de hvites feudale interesser i østen — men kampen for å hindre at denne «befrielseskamp» spredte seg til andre av østens land.

Der kjempes fremdeles i Korea, men FN styrkene ser ikke ut til å gi kampen opp. Mange av de trufne militære og politiske avgjørelser vil kunne diskuteres og heftig kritiseres, f. eks. forbudet om å bombe manchurisk område og innsettelse av Chiangs tropper ved frontene. Det voldsomste slaget var vel i ennu sterkere grad Mac Arthurs avsettelse — som ble et meget velkomment propagandanummer fra de rødes side. Når Korea ikke er blitt den brannfakkel bolsjevikene hadde regnet med kan vi takke den amerikanske intervensjon herfor, men at dens betydning likevel ikke kan undervurderes

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Fredag 25. mai 1951 Nr. 19 — 5. årg.

Er De idag en tilfeldig leser av «8. Mai» så bli imorgen en fast abonnent.

Regningen legges på bordet

Rettsoppgjøret har hittil kostet 149,319,000 kroner

Som plaster på såret er Erstatningsdirektoratets plyndringer taksert til 181,973,000 kroner

Men store deler av dette beløp er uerholdelig, sier stortingsmann Bunkholt

I Justisdepartementets budgetforslag, St. prop. 1/51, er det gitt endel supplerende opplysninger til de tidligere oversikter over «rettsoppgjøret med landssvikerne». Vi skal ta et kort utdrag:

Utgiftene til landssvikpolitiet fra 1. juli 1945 til utgangen av dette budgetår utgjør kr. 27,800,000,— til påtalemyndigheten kr. 2,850,000,—, til Erstatningsdirektoratet kr. 16,400.000,—, til domstolene kr. 8,000,000,— til undersøkelser og domstolutgifter kr. 19,200,000,—, ..til fengsels- og tvangsarbeidsvesenet ca. kr. 73,250.000,—. Det samlede beløp til 1. 7. 50 er kr. 149,319,000,—.

De samlede inntekter oppføres anslagsvis til: Erstatningsdirektoratet kr. 167,334,000,—, fengsels- og tvangsarbeidsvesenet kr. 14,639,000,—, tilsammen kr. 181,973,000,—.

I utgiftene er ikke medtatt det som faller på sentraladministrasjonen.

Justisdepartementet uttaler i forbindelse med disse talloppgaver: «I de tidligere oversikter har departementet fremholdt» at det ikke har vært meningen at de utgifts- og inntektstall som her er stilt opp skal veies mot hverandre. Hva særskilt angår de beløp som kommer inn gjennom Erstatningsdirektoratet er å bemerke at de heller må stilles opp mot den samlede økonomiske skade som landssvikerne har voldt. Summen av de økonomiske tap som direkte er påført staten og de uttellinger den vil måtte foreta til dekning av skader og tap som landssvikerne er ansvarlig for vil mange ganger overstige de beløp som disse ved dom eller forelegg vil bli pålagt å betale».

Oversikten over antall personer hvis saker har vært for retten, viser pr. 1. 7. 50: 92,686, derav 2520 ved lagmannsretten, 19,314 ved herreds- og byrett, 3113 ved vedtatt forelegg om frihetsstraff, 25,100 ved vedtatt forelegg på annen enn frihetsstraff, 5520 ved unnladt påtale, 37,119, hvis saker er henlagt på grunn av bevisets stilling.

Til høyesteretts kjæremålsutvalg var det pr. 1. 7. 50 innkommet ialt 7447 begjæringer om anke og/eller fornyet behandling. Av disse var 4428 avslått eller avvist av utvalget. 211 begjæringer om fornyet behandling var tatt tilfølge. Selv hadde kjæremålsutvalget avsagt dom eller kjennelse i 980 saker og hadde videre henvist 1817 ankesaker til prøvelse i høyesterett. Av disse var 1775 pådømt eller påkjendt i høyesterett.

Pr. 1. 7. 50 var det avgjort økonomiske landssviksaker mot følgende antall personer: Ved lagmannsrett 106, herredsrett og byrett 2208, vedtatt forelegg på frihetsstraff m. v. 194, vedtatt forelegg på bøter m. v. er uerholdelige og ba om at departementet ville sørge for at disse krav ble strøket. Stavang sa. bl. a.: Finnes det ennå folk som holder på å betale domskrav av sin lønn, nå når vi snart tar fatt på det syvende år etter frigjøringen, så tror jeg at vi bør få slutt på det jo før des bedre. Statsråd Gundersen presiserte at det ikke var på sin plass i forbindelse med denne sak å ta opp rettspolitiske spørsmål om hvorledes man skal håndtere det økonomiske landssvikoppgjør eller restene av det. Det hører ikke hjemme i denne sammenheng. Det som forelå var et rent administrativt spørsmål.

Etter det må man formode, at det senere blir anledning til å ta saken opp i hele sin bredde, men vi er bange for at det vil ta tid. Senere i debatten spurte Stavang om det ikke kunne bli gjort noe for å få ned tallet på dem som soner pengestraff etter dom eller forelegg. Videre pekte han på at det hender av og til at folk som har igjen noen få måneder å sone blir kalt inn for å sitte disse måneder. Nå er vi kommet så langt ut i oppgjøret at han ville be om at de personer som det her gjaldt måtte få nåde. Dessuten ba han om at folk som nærmer seg de 60 eller er over seksti blir sluppet ut på prøve. Det samme gjelder yngre når de ikke er dømt for kriminelle forbrytelser. Av fangetallet pr. 1. februar var 223 landssvikere og tyskere og pr. 14. mars var det igjen 175 norske landssvikfanger. Bunkholt støttet oppfordringen fra Stavang og opplyste at av de fanger som nå sitter igjen var bare 14 dømt etter landssvikparagrafene 86 og 98 i straffeloven.

Tilslutt i debatten sa Rong bl. annet: ..«når det gjeld dette spørsmål om nåde så veit vi at desse fangene som kjem ut, dei er nokså handicapped når dei kjem attende til det borgarlege livet. Eg har kjennskap til at landssvikfangar som har fått nåde og er komne attende til dei omgivnader der hei høyrer heime, dei har vorti tekne imot på ein nokså vond måte. Omgivnadene deira har gått ut frå at når dei har fått nåde, så har dei ikkje tent ut straffa si, og då kan ein ustraffa så å seie sjikanera dei på alle moglege måtar slik att dei kjenner seg rettslause, desse som har fått nåde og er komne ut at i det borgarlege livet. På den måten vert nåden hardare for dei enn domen slik som det ein gong vart sagt om Griffenfeldt. Eg er ikkje jurist og eg har ikkje greie på om det er så at dei står rettslause og kan verta sjikanerte, desse som har fått nåde og såleis ikkje har tjent ut den idømte straffa, i motsetnad til dei som har tent ut heile straffa. Eg tykkjer at, om så er tilfellet, burde det ordnast på av våre styremakter om det så måtte skje gjennom lov. Eg tykkjer også at ein burde hjelpa best mogleg desse som samfunnet har gjevi nåde, og ikkje lata dei lida meir enn om dei hadde stått domen sin heilt. Det var dette spørsmålet eg gjerne ville leggja fram for statsråden og be han ha for auge».

På dette fikk han selvsagt ikke noe svar og debatten ebbet ut.

Noe oppgjør om selve saken ble det altså ikke ved denne anledning, men det melder seg vel senere, skulle vi tro. Det blir ingen ro før det hele er oppgjort på en for alle de politisk dømte fullt tilfredsstillende måte.

REFLEKSJONER

At pressen i de såkalte demokratiske stater

utøver et likerettet hensiktsdiktatur er noe som flertallet av våre lesere i Solingen, hadde lisens fra det militære sikkerhetsutvalg. — For oss er dette ikke noe nytt, men denne meddelelse er sendt ut av UP og har det fått over hele verden som er

8. Mai

Vårtid er en blomstrende tid for myke rygger og myke, sleipe sinn

Farmand og Lord Hankey

Av H. F. K.

Det frihets-elskende blad Farmand nektet selvsagt å ta inn denne artikkel. Redaktøren er tilfreds bare han av og til kan få lov til å flirte litt med sannheten. Trangen til sannhet og oppklaring må endelig ikke komme i konflikt med lommeboken. Det er sistnevnte hvis frihet dette blad er mest interessert i. Farmand er antikommunistisk bare ut fra pengeinteressen og forstår ikke at løgnen og fortielsen vil komme til å koste klikken både hode og lommeboken.

I Farmand den 17. mars d. å. stillet ‚A. V. H.' Paris en del spørsmål til Lord Hankey, i anledning hans bok «Politics, Trials and Errors». Meningen ved spørsmålene er noe tvilsomme. Det er ikke ganske klart om ‚A. V. H. ønsker å bringe på det rene Lord Hankeys personlige innstilling i 1939, dengang han var medlem av Mr. Chamberlains Krigs-kabinett, eller om ‚A. V. H.' vil bebreide Lord Hankey for at han ikke opptrådte som vitne for Nürnberg Tribunalet — for derved å få oppklart den relative skyld Tyskland og de allierte hadde i angrepet på Norge. Kanskje er det best å behandle begge spørsmål.

På det første spørsmål, om Lord Hankeys personlige ansvar, er det særdeles usannsynlig at ‚A. V. H.' noensinne vil få noe svar. Det fremgår tydelig av Lord Hankeys bok at Det britiske krigskabinet stelte med disse ting. Det første prinsip som etterleves av et britisk kabinet er kollektivt ansvar. I virkeligheten er medlemmene av kabinettet bundet til taushet ved edsavleggelse. - Lord Hankey som tidligere sekretær for Kabinettet, for Komiteen for Imperiets Forsvar og for Kongens Råd vil sikkert være den siste i England som skulle ville bryte sin taushetsed.

ske forlangende om dette Tribunal, skriver Lord Hankey følgende:

«Da krigen var slutt var jeg så nedtynget i min før-krigsvirksomhet, at jeg tapte disse spørsmål av syne, inntil Nürembergdommene ble offentliggjort. Da satte jeg opp en spørsmålsliste, som jeg ikke kan finne noe svar på.» (Listen følger så i boken).

At Lord Hankeys før-krigsvirksomhet var meget stor fremgår av den britiske «Hvem er Hvem». Han var regjeringens direktør i Suez-kanal Kompaniet. Direktør for to betydelige britiske selskaper. Formann i tallrike regjeringskomiteer og et aktivt medlem av The House of Lords.

Svært få opplysninger ble offentliggjort i England, mens Tribunalet arbeidet. Når Tribunalet ikke selv søkte etter vitner, var det ingen mulighet for noen å vite om når en innblanding i Tribunalets arbeid ville være på sin plass. Svært få mennesker i England visste om, at spørsmålet om ansvaret for invasjonen i Norge ble behandlet av Tribunalet, før rapporten om dens virksomhet ble offentliggjort. Heller ikke visste man meget om den britiske regjerings politikk vedrørende Norge før Churchill i sin bok om den annen verdenskrig avslører visse ting. Det er besynderlig at Tribunalet bare har vitneprov fra tysk side. Det hadde jo til disposisjon erobrede dokumenter og andre vitnesbyrd som avslørte hele den tyske politikk og dens utvikling. Tribunalet nevner i det hele tatt apsolutt intet om de tilsvarende dokumenter og vitnesbyrd på alliert side.

Lord Hankey fremholder i

UKEN

DET SVENSKE RØDE KORS
har innstilt sitt arbeide i den britiske sone i Tyskland. Den svenske hjelpeorganisasjon har virket i fem år i Tyskland, og har bl. a. delt ut 85,925 kg. matvarer, 480,551 kg. klævarer og har utstyrt flere hundre verksteder med verktøy.
(Die Zeit, nr. 19/).

BYRETTEN I KØBENHAVN
holdt den 17. ds. et nytt lukket møte vedrørende spørsmålet om utlevering av de tyske fanger Best, Wäsche og Schwerdt til fortsatt soning av deres straffer i Tyskland. Fangene har protestert mot overførelse. (Berlingske Tid., 17.5.51).

LEDENDE FUNKSJONÆRER
ved Twentieth Century Fox filmselskap er blitt anmodet om å gå med på lønnsnedsettelser på mellom 25 og 50 pst. som et ledd i et omfattende spareprogram. (Politiken 17. 5. 51).

FOR FØRSTE GANG
siden krigen har tyske piker fått anledning til å arbeide som stewardesser i British European Airways ruter i Tyskland. (Daily Telegraph, 18. 5. 51).

SOVJET SIES Å HA
tilbudt Persia teknisk personell og maskinell utrustning for nyborringer og oljeledninger. Tilbudet skal være formidlet av Sovjets ambassadør i Teheran. Sovjet skal være forberedt til på langsiktige kreditvilkår å levere den tekniske utrustning som Persia behøver for å kunne sette igang oljeproduksjon i nordre Persia — nettopp i de områder som Sovjet ved forhandlingene i 1945—46 ønsket konsesjoner på. De persiske oljefelter ligger når de er nærmest 550 km. fra Sovjets grenser. (Stockh. Tidn., 15. 5. 51).

VESTTYSKLAND, SPANIA
og Japan er blitt innvalgt i verdens sunnhetsorganisasjonen. (Politiken, 17. 5. 51).

DET AMERIKANSKE
utenriksministerium har opphevet forbudet om å reise til Ungarn. — Dette er en av motydelsene for løslatelsen av den amerikanske forretningsmann Vogeler. (Die Zeit, nr. 19/51).

JAPANS REGJERING
har fått fullmakt av den allierte

antall personer: Ved lagmannsrett 106, herredsrett og byrett 2208, vedtatt forelegg på frihetsstraff m. v. 194, vedtatt forelegg på bøter m. v. 1671, henleggelse etter bevisets stilling 12,004, påtaleunnlatelse 84. Tilsammen 16,267. Endelig avgjørelse forelå i saker mot 16,176 saker av denne art.

Fangetallet var pr. 1. 12. 50 ialt 282. Til samme dag var løslatt på prøve eller etter endt straffetid 12,927. Det samlede antall fangedager var pr. 1. 10. 50 tilsammen 7,355,316 og utgiftene pr. fange pr. dag utgjorde netto kr. 7,82.

*

Da justisdepartementets budget var oppe til behandling i stortinget 16. april, var det atskillig debatt om Erstatningsdirektoratet. Bunkholt pekte på at en rekke tildels store krav

Suttelsen norsk Okkupasjonshistorie

rent politisk må de siste ukers begivenheter i Persia være et varsel om. En avgjørelse her vil ha like store konsekvenser for den videre politiske utvikling som begivenhetene i Korea, man har ingen sikkerhet for at det politiske tyngdepunkt ikke kan flyttes hit, og hva det vil bety kan en hver tenke seg. Det eneste USSR i dag mangler for å føre en moderne krig i stor målestokk er den persiske olje.

Det er altså ikke så sikkert, at avgjørelsen ville falle i Europa, vi kan heller si at ovgjørelsen temmelig sikkert vil falle i Asia så sant at det lykkes USSR å få kontroll over den persiske oljen, helt eller delvis. Videre må man være klar over at Asia både strategisk (Formosa-Japan-Filipinene-Aleutene-Pacifikøyene) og økonomisk (olje-gummi-jute) er av så voldsom betydning at et nederlag for USA på dette felt vil bety et forsterket nederlag for den demokratiske front.

Ved slike utsikter vil begivenhetene i Korea gå opp i en større sammenheng, som bruddstykke av et politisk mønster verden i dag begynner å forstå omrissene av. Tyngdepunktet ligger for øyeblikket utenom Europa — selv om den amerikanske besettelse av Island er et tydelig tegn på at dette kan skifte hurtig — og det som hender i Korea kan hende overalt hvor stormaktenes interesser tørner sammen på en så voldsom måte. Korea vil derfor fortsatt være en brannfakkel i det politiske og militære spillet om verdensfreden, så lenge som det handlende initiativ ikke er gått over fra USSR til A-paktstatene.

I. S—g.

At pressen i de såkalte demokratiske stater

utøver et likerettet hensiktsdiktatur er noe som flertallet av våre lesere etterhvert har oppdaget. Selv de mest svorne demokrater føler seg forurolig av de altfor ensidige fremstillinger i deres egen presse og de blir vitne til et skjebnesvangert tilbakeslag, når fakta en og annen gang avslører bedrageriet. Dette gjelder ikke bare de store utenrikspolitiske spørsmål som f. eks. om Spania og Argentina, som i egenskap av «diktaturer» er selvskrevne til svartelisten, eller de omstendigheter som er forbundet med Truman-MacArthur-krisen, Koreakrigen, truslen fra det røde Kina og MacArthurs sterke posisjon i Østasia og hans sterke posisjon i Japan og USA, hvor nyhetene og kommentarene ensrettes av den offisielle pres se til skade for opplysningsarbeidet og for lesernes evne til å orientere seg politisk. Ennog viktige sider av den europeiske utviklingshistorie etter 1945 forties eller forvrenges systematisk, skriver en korrespondent fra København til svensk «Dagsposten» i mangel av den norske «Dagsposten» som var uredd nok til å fortelle sannheten på tross av opinionen, men som ble stanset av ensretterne i de galskapens dager som vi opplevet i 1945. Den savnes av mange trofaste lesere idag.

I Europarådets møte 14. 5.

d. å. talte den svenske delegat Dickson og han redegjorde for den svenske nøytralitet. Den er riktignok et komplisert spørsmål, sa han, men den innebærer ingen risiko for det øvrige Europa. Sverige skulle nok slåss, hvis landet ble angrepet. Om Sveriges forsvar er tilstrekkelig sterkt, vil jeg ikke uttale meg om, sa han videre, men vi arbeider for å styrke det og i det arbeide deltar alle partier unntatt kommunistene, som synes at vårt forsvar allerede nå er for sterkt. Hvis resten av Europa i forhold hadde det samme forsvar, kunne denne debatt ha funnet sted i en mere opptimistisk stemning enn nå ,sa han og føyet til: Hva jeg vil understreke er at om Sverige skulle bli anfalt, vil dets krigsmakt og folk komme til å slåss og at det øvrige Europa ikke behøver å frykte at svenskene ikke kommer til å gjøre sin plikt i den henseende. — Det er greie og klare ord og når vi tenker på den mulighet som var tilstede for et skandinavisk forsvarsforbund utenfor alle renker og intriger, så må vi vel alle innrømme, at det hadde vært en løsning som stod vårt hjerte nærmere enn den atlantiske kombinasjon med alle dens følger. —

*

På tross av alle forsikringer

fabrikeres det våpen i Vesttyskland. Den første bekreftelse på dette kom, da de alliertes overkommissariat for noen dager siden fortalte at 5000 bajonetter var blitt fabrikert for den hollandske armes regning av et firma i Ruhr. Opptakten til ryktene om våpentilvirkning ble gitt av Bonnregjeringen allerede 26. april, da det kommunistiske medlem av folkeforsamlingen, Fritz Rische, reiste seg og viftet med en bajonett, idet han ropte: Her har vi beviset for at våpen fabrikeres i stor skala i Vest-Tyskland. — På alliert og vesttysk hold har man villet dysse ned alle rykter i det lengste, men tilslutt ga en representant for det amerikanske overkommissariat den opplysning at våpen, som ble tilvirket av et firma i Solingen, hadde lisens fra det militære sikkerhetsutvalg. — For oss er dette ikke noe nytt, men denne meddelelse er sendt ut av UP og har der for gått over hele verden som en kjennsgjerning. Tidene forandrer seg hurtig og nød lærer konen å spinne osv.

*

Når det er tale om den engelske politikk,

skal vi gjengi, hva Mosleyavisen «Union» skrev så sent som 28. 4. 51: «Labourpartiets skute holder på å synke, kapteinen ligger syk, styrmannen er nær ved å få sammenbrudd under anstrengelsene med å navigere fartøyet i den harde sjøen, Union Jack vajer på halv stang og nødsignalene anmoder om hjelp fra den annen side av Atlanteren. Rottene gjør seg klar til å forlate det synkende skip og kongerotten har allerede hoppet over bord og befinner seg på svøm mot de «sosialismens» lykkelige øer, som det offisielle labour for lenge siden har oppgitt håpet om å nå». — Denne maleriske skildring kom nettopp da Aneurin Bevan hoppet av, «idet hans egne løstenner hadde seg fast i hans strupe».

*

I Ungarn skjerper kommunistene

kampen om makten og hver gang blir grepet om befolkningen strammere. Det skjer paralelt med et stadig stigende krav om mere arbeide, større produksjon, mindre fritid og mindre mat. Rasjoneringen er innført igjen og rustningen øker, samtidig som Sovjet forlanger større eksport. Misnøyen er stor og utrensknin gene fortsetter, ikke minst i regjeringen hvor ministrene gjøres ansvarlige for elendigheten. Titoismen er voksende, men den holdes i tømme av jerndisiplinen. Slik er det i kommuniststaten, men har vi ikke selv en liten rem av huden, selvom vi har vanskelig for å se den? Næringslivet arbeider i alle fall under katastrofepolitikkens tegn, men holdes i tømme av direktørstyret, hvor de små aktieeiere intet har å skulle si. Det er forhold som krever si noppmerksomhet med henblikk på en fremtid, som vi dog tross alt håper på. —

*

Svenska Rädda Barnens

ungdomshjem i Nürnberg er blitt innviet av Rädda Barnens ordfører, fru landshøvding Margit Levinson, som samtidig overleverte hjemmet til den bayerkse stat. Hjemmet består av to beboelseshus og en økonomibygning og gir plass for 100 læregutter under hele deres utdannelsestid. Fru Levinson fremførte en hilsen fra Sverige og minnet om at byggematerialet var vokset i de svenske skoger, at det materielle utstyr var fremstillet av den svenske industri og at tekstilene var svenske håndverksprodukter. — Som representant for byens styre fremførte dr. Karl Marx en hjertelig takk og omtalte den minnetavle over de i 30-årskrigen faldne svenske soldater, som finnes i den nærliggende kirke. Det er således meget av felles minner og skjebne, som binner hjertene sammen mellem svenskene og tyskerne og det forklarer meget.

S — or.

«8. MAI»

Postgiro: *81827*

Tribunal for Imperiets Forsvar og for Kongens Råd vil sikkert være den siste i England som skulle ville bryte sin taushetsed.

Det annet spørsmål, nemlig om hvorfor Lord Hankey ikke opptrådte som vitne for Tribunalet i Nüremberg, har han bedre svart i sin bok. På annen side i den engelske utgave i selve forordet, etter å ha beskrevet den tiltagende uro hos ham under krigen for det amerikanske Tribunalet nevner i det hele tatt apsolutt intet om de tilsvarende dokumenter og vitnesbyrd på alliert side.

Lord Hankey fremholder i sin bok, at en uavhengig domstol ville ha forlangt alle opplysninger fra begge sider. Da ville domstolen ha kommet til det stikk motsatte resultat. Det er den vesentlige anklage Lord Hankey retter mot hele det system man kan kalle for SEIER HERRENES TRIBUNAL.

De norske politifolk —

— Fortsatt fra side 3 —

kjøtt, eller noen skiver brød eller knekkebrød med dansk pølse eller annen feinsmeckerei, og når dette gjentok seg tallrike ganger i løpet av en dag, sier det seg selv at hver og en steg til hittil uanede høyder i vekt.

129: Den 10. april 44 innvilget Berlin troppeforpleining. Altså i tillegg til pakkene.

140: — Ingen fanger — utenom Reichsdeutschere ble gjennomgående så godt behandlet som nordmennene i de tyske konsentrasjonsleirer. Det gjaldt ikke bare i Stutthofleiren, — men samtlige konsentrasjonsleirer i Tyskland unntatt de rene vernichtungsleirer med N. N. fangene.

141: Vår slaraffentilværelse sommeren 1944 ble den del av vårt fangenskap som vi helst vil minnes. Vi hadde det bra — meget bra og i betraktning av at vi var fanger i tysk konsentrasjonsleir, var denne tilværelse nesten eventyrlig.

148: Det høres kanskje noe eiendommelig ut når vi sier at vi aldeles ikke likte at vi ikke skulle ta av oss lua for alt som het tysk uniform! Det var slett ikke så morsomt å stå i noen særstilling overfor de andre fanger i hovedleiren.

174: Og så begynte orgingen! Ikke sånn som vi var vant med hittil — pent og pyntelig det vi i en fart kunne stikke under trøya, men hele sekker fylt av tildels prima saker og ting fra gensere til vattert undertøy og støvler — andres gode? Nåja, det var nå egentlig ikke den dårlige samvittighet som tynget i de dager. — Det var krig.

182. Petter sa til oss på appellen en gang: Det som særpreger en nordmann er at han går med hendene i bukselommen!

195: Hauptsturmführeren uttalte at han var noe forbauset over at vi fremdeles ikke forstod noe av det som foregikk i Europa idag. Predikenen sluttet med: Das norwegische Volk, meinen HeHrren, ist ein Volk aus Butterhändler!

202: Dagligrommene åndet av jul og stjerner og nisser og granguirlanderer. Likeså de mange rom. Det ble uvilkårlig en skarp konkurranse om hvem som kunne skape de festligste julerom. Og resultatene ble noe av et eventyr når vi nå tenker tilbake.

204: I et brev fra politidepartementet het det: Dessverre kunne vi ikke hindre at dere ble avskjediget, men det går forhåpentlig gjennom, at dere stilles til disposisjon slik at de pårørende får 60 pst. ventelønn. — Vi kjente til at off. tjenestemenn — som til og med var N.N. fanger i Tyskland — fikk utbetalt sin lønn opptil et år etter fengslingen, men nå var det gått flere måneder over tiden.

228: At vi i de dager (under evakueringen) ikke ble drevet fremover med samme brutalitet som de øvrige fanger, skapte nok endel misundelse blant disse.

250: Betegnende for S. S. mentaliteten var det på slike dager (travle) gjerne ble gitt beskjed om at vi nordmenn skulle være fri for de tyngste takene.

252: Under arbeidet (for tyskerne under evakueringen) hadde vi anledning til å organisere pelser, skinntrøyer, sålelær, skinn, tepper og kull. Dette byttet vi hos den tyske sivilbefolkning med mat, tobakk og husrom, S. S. mannskapene var full klar over virksomheten.

253: Vi ruslet våre daglige turer i landsbyen, nikket til byens fedre og andre (tyskere) som hilste på oss, stakk innom forretningene og skomakeren og gikk på visitter til hverandre. Vår popularitet var stadig stigende. — Våre vertinner (i den tyske landsby under evakueringen) var utrettelig i sin omsorg for oss. Mange av oss hadde eget værelse, gardiner for vinduene, laken på sengene, vaskestell med speil og stadig rent vann i muggen. Vi gikk til dekket bord morgen, middag og aften og fikk kaffen servert ved radioen til nyhetene fra London! Stort mer kunne vel ikke en konsentrasjonsfange forlange!

(Mer enn 100 av de 271 politimenn levet i denne idyll til slutten av februar).

261: Noen orget skinn og sydde flotte skolevesker for å ha med seg hjem til barna. Jeg (forfatteren) har fremdeles sålelær fra Danzig. Et polsk sigarettetui ga jeg til en 14 års gutt og fikk igjen skolematen hans i en hel uke.

294: Engelskmennene satte de norske politifolk til vakter. — Vi på vår side satte stor pris på å få anledning til å hjelpe våre venner engelskmennene. Men våre vaktjobber ble av enkelte medfanger fullstendig misforstått. Særlig polakkene hadde vanskelig for å skjønne. Dagen før vi reiste (hjem) fikk vi høre at de var kommet i «norsk konsentrasjonsleir»!

295: Det var i sannhet ikke nødvendig å gå på «ulovlige» steder for å få orget til seg det mest utrolige i disse bevegede (freds)dager. 4 av karene våre hadde egne biler, et par andre sine private motorsykler, fått av engelskmennene. Radioapparater, kikkerter — og kanskje framfor alt, pistoler og våpen av alle slags ble «tatt vare på», men først og fremst de mest utsøkte matvarer.

297: Men så var det alt det karene skulle «ha med hjem» (I Røde Korsbilene). Det orgede piano i entreen i «Norway House» fikk merkelig nok stå. Men skrivemaskiner, radiomottagere og — kasser med fransk fluidum tok urimelig mye plass i bilene.

314: Vi hadde med oss mye felles proviant og bagasjen var vel i det hele svært tung (ved evakueringen fra Enzow gods). Mange av guttene hadde jo benyttet tiden på Enzow til å anskaffe seg private souveniers. — Best var vel Iver Riise (fra Bergen) som dro med seg en svær støvsuger den lange, møysommelige veien vi kom til å ta!

Side 334: tyskeren Bauers rapport: Den fortløpende kontroll av de resterende 260 politifolk som ble gjennomført av meg, viste ingen holdningspunkter for noensomhelst illegal virksomhet fra noen av dem.

Det var Terboven som avgjorde at politifolkene skulle sendes.

latelsen av den amerikanske forretningsmann Vogeler. (Die Zeit, nr. 19/51).

JAPANS REGJERING
har fått fullmakt av den allierte øverstkommanderende i Japan, general Ridgway, til å gjennemgå og ta stilling til alle de direktiver som den amerikanske okkupasjonsmakt SCAP har gitt i de siste fem år. Den japanske regjering har kunngjort at det vil bli innkalt en ekstraordinær sesjon av parlamentet for å utføre dette arbeide.

De lokale valgene i Japan nylig ga som resultat en dundrende seier for høyrepartiene. Den engelske avisen Manchester Guardian ser illevarslende tegn til en utvikling tilbake til gamle tilstander i Japan og er redd for at alle «utrenskede» vil få fulle rettigheter tilbake.

(Arbeiderbl. 18.5.51).

VED FOLKEAVSTEMNINGEN
den 13. sept. 1950 viste det seg at av Vesttysklands 47,575,700 innbyggere utgjorde flyktninger 7,875.143 eller 16½ pst. (Die andere Seite, nr. 12-51).

«RADIO FREIES EUROPA»
har begynt sine sendinger i München. Denne senderen er reist av midler innsamlet i Amerika. Til åpningsfestlighetene møtte hverken representanter for den bayerske stats regjering eller representanter for byen München. (Die Zeit nr. 19-51).

DEN BURMESISKE REGJERING
forlangte 17. ds. den øyeblikkelige tilbaketrekning av Chiang Kai-Shecks kinesiske nasjonaliststyrker fra Øvre Burma. Nasjonalistene ble trengt sørover og inn i Burma av kinesiske kommuniststyrker ifjor. Burmesiske regjeringsstyrker opererer nå mot de kinesiske nasjonalisttroppene. (Daily Telegraph, 18. 5. 51).

250 MILLIONER MARSHALL-DOLLARS vil den amerikanske kongres bli anmodet om å bevilge til Østerrike, Grekenland, Tyrkia og Island. (Berlingske Tid., 17. 5. 51) .

FORHANDLINGER OM
en tysk-japansk handelsoverenskomst har vært holdt i Tokio. (Die Zeit, nr. 19-51).

Nordmørspostens Trykkeri